

Offisersbladet

TIDSSKRIFT FOR BEFALETS FELLESGRUPPENS ORGANISASJON

02/2026

Bonde

Nils på gården

Tema:
Matsikkerhet

Nils Busvold har selv sett hvor raskt et samfunn kan endre seg i krig og krise. Er Norge godt nok forberedt?

&

Nils i krigen

soldat

Les også!

Lars Ullensvang og Lars Omberg er valgt til å lede BFO. Endelig ble det seier i pensjonssaken.

SIDE 14

Nordic industry network capacity in partnership with BAE Systems Hägglunds meeting increased demand in uncertain times.

CV90 Infantry Fighting Vehicle

Combat proven, interoperable and relevant through incremental upgrades within the CV90 Club. Security of supply through sustainable industrial cooperation and common configuration enabling training and operational benefits. Ready for follow on production for Nordic needs.

17 variants, chosen by 10 nations. Thank you for putting your trust in us!

baesystems.com/CV90

CV90 USER CLUB

BAE SYSTEMS

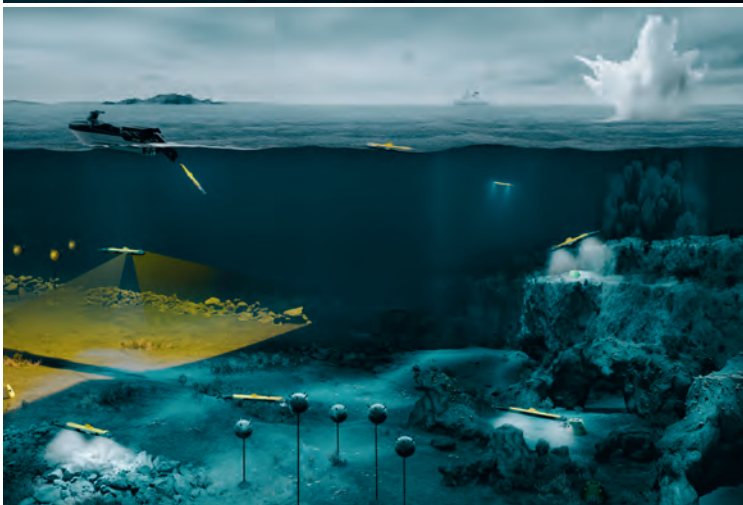
Klar for fremtidens undervannsoptaksoperasjoner?

Eelumes nye USV-plattform tar autonome undervannsoptaksoperasjoner til neste nivå. Den fungerer som en mobil base med plass til opptil åtte AUV-er, og håndterer sjøsetting og opptak automatisk – helt uten manuell innsats. Løsningen gir deg fleksibiliteten til å operere i stor skala med et minimum av ressurser. USV-en integreres enkelt på eksisterende fartøy og er umiddelbart klar for oppdrag og høy ytelse – uansett bransje, uansett miljø.

- + **Én plattform. Mange oppdrag.**
Styr opptil 8 AUV-er fra én autonom base – når som helst, hvor som helst.
- + **Smart løft, enkel integrasjon**
Designet for fartøy med standard enkeltpunktløft.
- + **Automatikk i hver operasjon**
Sjøsetting og opptak går av seg selv – trygt og effektivt.
- + **Fremtidens minerydding**
Leverer detaljert data og opererer der mennesker ikke bør gå.

Discover more
www.eelume.com

BFO

Postboks 501 Sentrum
0105 Oslo
Telefon: 23 10 02 20
E-post: post@bfo.no
Internett: www.bfo.no

Offisersbladets tilsynskomiteé

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til
tilsynskomiteen@bfo.no
oyvind.olsen@bfo.no

Utgiver

Lars Ullensvang, leder BFO

Ansvarlig Redaktør

Øyvind Førland Olsen

Redaksjon og

abonnementsavdeling

Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 20
E-post: mona.audne@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

Annonsealg

E-post: offisersbladet@bfo.no
Mobil: 480 91 607

Grafisk produksjon

Design: Erlend Lans Pedersen,
Mediamania.no
Trykk: Ålgård Offset
Bilder: Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvaret.

Forside

Nils Busvold er både bonde og HV-soldat
Foto: Morten Lauveng Jørgensen.

Redaksjonen avsluttet: 15. juni 2026
Bekreftet opplag 1. halvår 2026: 11.150

Offisersbladet nr. 3 2026 kommer ut i oktober. Materieffrist er 7. september

Et privilegium

A få tilliten til å lede BFO videre etter kongressen er noe jeg møter med stor ydmykhet – og med enda større motivasjon. Det er et privilegium å få representere en organisasjon som hver dag bæres av mennesker som stiller opp for hverandre, tar ansvar for fellesskapet og står opp for kolleger i hele Forsvaret.

For meg er det viktigste alltid medlemmet. BFO er av medlemmene, for medlemmene. Derfor vil jeg også løfte frem alle dem som tar på seg verv ved siden av full jobb. De er selve ryggraden i organisasjonen vår. De skaper aktivitet, fellesskap og trygghet lokalt, og de gjør det mulig for BFO å være tett på medlemmenes hverdag. Innsatsen deres fortjener både respekt og stor takknemlighet.

Kongressen har samtidig vedtatt ny politikk som setter kursen videre. Den skal bidra til å ivareta medlemmenes faglige, økonomiske og sosiale interesser, men også styrke Forsvarets stilling i samfunnet. Det henger tett sammen. Skal forsvarsloftet lykkes, kan vi ikke bare investere i struktur og materiell – vi må investere i menneskene. Forsvaret må være en trygg, givende og attraktiv arbeidsplass for dem som hver dag bærer oppdraget.

Juni 2026 ble derfor en god måned for ansatte i Forsvaret. Ikke bare fordi BFOs kongress ga tydelige og gode vedtak, men også fordi Stortinget leverte viktige gjennomslag etter langvarig og målrettet innsats fra BFO. I den rebalanserte langtidsplanen – fortsatt med enstemmig forlik – kom den krystallklare marsjorden om å få fart på innrapporteringen av pensjon på variable tillegg innen sommeren 2026. Dette er en sak BFO har arbeidet tett opp mot Stortinget for å få på plass, og det er et svært viktig gjen-

nombrudd som skaper forutsigbarhet og rettferdighet for de ansatte.

Regjeringen har også fulgt opp med å avklare etterslepet tilbake til 1. januar 2020. Det er en stor seier. Endelig. BFO skal følge innrapporteringen tett fremover, og vi skal fortsette arbeidet for å få avklart det som gjelder tiden før 2020.

Sammen med vedtaket om pensjon ga Stortinget oss også store steg fremover i yrkesskadelovgivning. BFO har over tid jobbet for å sikre at militært personell får en mer rettferdig og bedre

tilpasset yrkesskadedekning – en dekning som tar inn over seg at risiko i Forsvaret ofte er både pålagt, tilsiktet og en del av oppdraget. Derfor har BFO ikke bare ønsket bedre generelle regler, men også vært tydelig på at ansatte i Forsvaret må sikres gjennom et særskilt tillegg i forsvarslovgivningen. Når Stortinget nå både har vedtatt viktige forbedringer

i de generelle reglene og samtidig bedt regjeringen komme tilbake med forslag til endringer som skal styrke vernet for militært personell, er det et tydelig tegn på at BFOs stemme er hørt.

Det er vanskelig å tenke seg en bedre inngang til sommeren enn dette: en organisasjon med tydelig retning, et sterkt fellesskap og viktige seire for dem vi er til for. Det gir grunn til optimisme – og det gir kraft til arbeidet videre. Jeg ønsker dere alle en riktig god sommer.

«Det er vanskelig å tenke seg en bedre inngang til sommeren enn dette: en organisasjon med tydelig retning, et sterkt fellesskap og viktige seire for dem vi er til for.»

Lars Ullensvang
LEDER BFO

INNHOOLD

02/2026

Nye ledere i BFO sier Forsvaret må lytte

Personellet har i alt for stor grad har båret risikoen for det staten pålegger dem av aktivitet, sier nyvalgt BFO-leder Lars Ullensvang.

SIDE 14

SAGT I DETTE BLADET

«Min største frykt er å være dødvekt, bare spise mat og ikke være i stand til å ro.»

FRIKK EKEBERG, KADETT VED SJØKRIGSSKOLEN

FASTE SPALTER:

Internasjonale nyheter	10
Hva skjer medlemsider	45
Pensjonsbrev	62
Tillitsvalgtspalten	74
Brytepunktet	82
Offisersquizen	92
Skråblikk på Forsvaret	94

REPORTASJER:

Nye ledere i BFO: – Det er rørende å få tillitt	14
Når bonden trengs flere steder	24
Smådroner som redder liv	38
Ror alene over Nordsjøen	68

**DINE
SIDER**

**VIKTIG FOR DEG
SOM MEDLEM**

SIDE 45–66

Når bonden trengs flere steder

Når et ledd svikter, vil konsekvensene raskt merkes ute på jordet. Det alvorlet føler HV-soldat og bonde Nils Busvold på.

SIDE 24

Smådroner som redder liv

Droner er ikke bare en trussel for mennesker. Det kan også berge liv, forteller Stein Magne Eidissen i Kystvakten.

SIDE 38

Krysser Nordsjøen i robåt

Fire kadetter skal ro 1200 kilometer i en båt på sju meter i to uker til inntekt for Ukraina.

SIDE 86

Innovasjon er forsvar

Skal vi ha best mulig forsvarsevne i Norge
må du vokse og innovere raskt nok.

Det kan vi hjelpe deg med.

www.pwc.no

© 2026 PwC. Med enerett. I denne sammenheng refererer «PwC» seg til PricewaterhouseCoopers AS, Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS og PwC Tax Services AS som alle er separate juridiske enheter og uavhengige medlemsfirmaer i PricewaterhouseCoopers International Limited.

DINE SIDER

VIKTIG FOR DEG SOM MEDLEM

REVIDERT LANGTIDSPLAN FOR FORSVARET

Personellet bærer risikoen ved gap mellom ambisjoner og faktisk finansiering.

SIDE 48

INTERNASJONAL TJENESTE

PE-kurs under press. Nå må vi handle.

SIDE 52

ENDRINGER I FOLKETRYGDLOVEN

«Forsvarets personell løser oppdrag på vegne av fellesskapet, ofte under krevende og risikofylte forhold.»

SIDE 51

BFOs NESTLEDER

Å ta ansvar for de ansatte bak uniformen

Det er med stor ydmykhet jeg går inn i rollen som nestleder i Befalets fellesorganisasjon. For meg handler det ikke først og fremst om et verv eller en posisjon – det handler om tillit og hardt arbeid. Tillit fra medlemmene våre til at vi skal stå opp for dem når det gjelder som mest.

Hardt arbeid for å få gjennomslag for det vi tror på.

De fleste som har vært i Forsvaret en stund, vet hvordan hverdagen faktisk ser ut. De vet hva det betyr når arbeidstid ikke strekker til, når kompensasjon ikke oppleves rettferdig, eller når rammebetingelsene endres raskere enn Forsvaret og øvrige etater klarer å håndtere.

Det er saker og erfaring jeg tar med meg inn i rollen som nestleder.

SAKER SOM TREFFER VÅRE MEDLEMMER

Når vi snakker om lønn, arbeidstid, pensjon eller omstilling, kan det høres ut som systemer og strukturer. Men for meg handler dette primært om å lytte til våre medlemmers konkrete historier.

Det er historien om den unge militært ansatte som vurderer å slutte fordi belastningen blir for høy. Det er historien om den erfarne ansatte som ønsker å bli – men som trenger mer forutsigbarhet. Og det er historien om alle dem som hver dag løser oppdraget, men som ikke alltid føler at rammevilkårene henger med.

Vi jobber med lønn, tariff og medbestemmelse fordi det betyr noe i hverdagen for den enkelte, og det påvirker familieliv og motivasjon.

For meg er det dette som gir mening!

NÆRHET TIL MEDLEMMENE OG DE TILLITSVALGTE

Noe av det viktigste jeg har erfart, er hvor avgjørende det er at BFO er tett på med-

lemmene. Ikke bare i de store konfliktene eller prinsipielle sakene – men i de små, konkrete problemene som oppstår i hverdagen. Ofte er det i enkeltsakene vi virkelig ser hvor skoen trykker.

Og ofte er det der vi får den beste forståelsen av hva som må løftes videre.

BFO er sterkest når det er kort vei fra medlem til tillitsvalgt.

Som nestleder ønsker jeg at den veien skal være kortest mulig også til ledelsen i BFO.

Som nestleder står man midt i spennet mellom ulike hensyn. Mellom medlemmene og arbeidsgiver. Mellom det som er ønskelig, og det som er mulig. Det krever tydelighet.

Men det krever også evnen til å lytte, forstå og bygge løsninger og allianser.

Jeg har erfart at samarbeid og tillit er det viktigste våpenet.

Forsvaret er inne i en krevende og viktig fase. Ambisjonene er høye, tempoet er høyt, og forventningene er store. Da må vi være like tydelige på én ting:

De ansatte i Forsvaret er vår viktigste ressurs. BFOs og min rolle er å minne om nettopp det – hver eneste dag. Jeg ser frem til å ta fatt på dette arbeidet. Ikke alene, men sammen med dyktige tillitsvalgte og engasjerte medlemmer over hele landet og i utlandet.

Lars Omberg
NESTLEDER BFO

F Y N D
CORE

Virkelighetsnær trening
for militære behov

Fynd CORE er en norskutviklet XR-plattform som gjør det mulig å trene på alt fra prosedyrer, vedlikehold, stridsteknikk, samhandling og beslutningstaking i komplekse situasjoner – når som helst, hvor som helst.

I Fynd CORE kan man enkelt bygge, tilpasse og dele treningsscenarioer uten koding, og trene individuelt eller i lag og på tvers av avdelinger og lokasjoner.

Mer trening. Mindre logistikk.
Bedre beredskap.

F Y N D
— REALITY —

www.fyndreality.com

Et amerikansk F-35 ble så hardt skadet under den amerikanske operasjonen «Epic Fury» tidligere i år, skriver John Berg. Her ser vi et av F-35 flyene som ble brukt under operasjonen i mars (Foto: U.S. Air Force).

F-35 skutt ned

Tross at Irans luftvern var sterkt desimert allerede etter kampene i fjor, klarte iranerne å ødelegge en US Air Force F-35A 19. mars.

■ Flyet ble sterkt skadet, men flygeren klarte å føre det til en ikke oppgitt amerikansk base i regionen. Her ble flyet erklært en «write-off».

I skrivende øyeblikk (i mai), foreligger det lite informasjon, men saken har vakt adskillig oppsikt så mer kom-

mer nok etter hvert. En foreløpig hypotese er at en iransk bakkebasert IRST (Infra-Red Search and Track) klarte å få «lock-on» og identifisere flyet som en F-35. Analytikeren Mike Mihailovic tviler imidlertid på dette og finner det mer sannsynlig at et iransk «loitering» luftvernmissil (missil som kan sirkle i luften og vente på mål) klarte å få «lock-on» på flyets varmesignatur, muligens fra motorutblåsningen.

F-35s F135 motor er som kjent ikke bare markedets kraftigste, men også den varmeste. F-35 har imidlertid et generelt varmemproblem grunnet den enorme datakraften og begrenset kjølekapasitet, og videobilder iranerne har frigitt viser hele flyet knallklart. Videoen synes å stamme fra et kamera på orkesterplass utenfor det rent umiddelbare scenariot.

Mihailovic mener også at bakkebasert meter-bølgelengde radar kan ha vært med i scenarioet, og oppdaget flyet og kunne gi dets omtrentlige posisjon og vektor. US Central Command oppga at flygeren var i «stable condition».

Kilde: (Air Forces Monthly mai 26)

Gamle kampfly

■ Og siden gamle kampfly er nevnt; US Air Force har terminert oppdateringer av hederskronte A-10 Thunderbolt II (bedre kjent som Warhog eller Hog) og flyet er på vei ut. Men i kampene over Hormuzstredet eksellerer Hog'ene med sin formidable 30 mm kanon med 1.174 granater mot iranske svermer av små og raske fartøyer, og for øvrig er stadig flere av dem ubemannede. A-10 fløy første gang 15. februar 1975.

Thunderbolt II (Warhog) får ikke flere oppdateringer, skriver John Berg som viser til at flyet har vært i tjeneste i rundt 50 år. Her ser vi flyet over Nevada, USA (Foto: Makgenna Gott/U.S. Air Force)

Safran, a world leader in aerospace & defense

OBSERVE, DECIDE, GUIDE

INTELLIGENCE ONBOARD

POSITION
NAVIGATION
TIMING
OPTRONICS
SPACE

RESILIENT TOGETHER

Safran in Scandinavia

Trygghet på reise – velg BFO reiseforsikring!

Enten du skal på storbyferie, en avslappende strandferie eller eventyr i naturen, er det viktig å føle seg trygg. Med BFOs skreddersydde reiseforsikring har du tryggheten du trenger om noe uventet skulle skje.

- ✓ Dekning ved sykdom og ulykke
- ✓ Forsinket bagasje
- ✓ Uhellforsikring
- ✓ Skadedyrbekjempelse etter reise
- ✓ Avbestilling av reise
- ✓ SmartDelay+
- ✓ 24/7 hjelp
- og mye mer.

Bestill din BFO reiseforsikring i dag – få en tryggere ferie!

Tlf 21 49 59 95

I samarbeid med

Det har vist seg svært vanskelig for Ukraina å forsvare seg mot KAB-glidebomber, skriver John Berg. Her ser vi det som skal være en KAB-500 utenfor Kupiansk i Ukraina (Foto: via Wikimedia Commons).

Russernes glidebomber

Russernes KAB glidebomber er i dag en nærmest u håndterlig trussel for ukrainerne, skriver analytikeren David Axe i *Combat Aircraft*.

■ Rekkevidden er opptil 65 kilometer, sluppet fra Sukhoi Su-34 og Su-30 fly. Disse russiske flyene eskorteres oftest av Sukhoi Su-35 og Mig-31 jagere bevæpnet med Vypel R-37 luftkampsmissiler med rekkevidde på, i enkelte flightprofiler, over 195 kilometer. Russland produserer tusenvis av KAB hver måned, for en stykkpris på rundt 230.000 kroner. De bruker opptil hundre KAB ved fronten hver eneste dag.

Ukrainernes F-16 er bevæpnet med AIM-120 AMRAAM missiler, som i beste tilgjengelige versjon har en rekkevidde på rundt 92 kilometer. Med andre ord; hundre kilometer kortere rekkevidde enn russernes R-37. Dermed blir ligningen et ikke så langt fra uoverstigelig problem, i alle fall en monumental utfordring.

Dette, mener David Axe, er en hovedårsak til den ukrainsk-svenske kontrakten på 100-150 Gripen kampfly. Gripens fordeler ligger nemlig ikke bare i flyets høye operativitet, med kort tid mellom hvert tokt og evne til å operere fra korte og smale rullebaner og veibaner. Gripen var første kampfly med europeiske MBDA Meteor luftkampsmissiler, som med sin ramjet motor (mens AMRAAM har rakettmotor) har en rekkevidde med en margin lenger enn russernes R-37.

Den nyeste versjonen av AMRAAM regnes for å være teknologisk mer avansert enn Meteor. Men Meteor anses

som avansert nok, og siden den når frem der AMRAAM ikke når frem, anses den å ha overlegen NEZ (No-Escape Zone), og også bedre NEZ enn R-37. Det foreligger planer om å integrere Meteor også på F-35. Men det blir en noe redusert versjon for å få plass i F-35s våpenrom. Dette avhenger dessuten av det evigvarende problemet med å bringe F-35 opp til Block 4 standard, en forutsetning for at flyet skal kunne føre en rekke viktige våpentyper. Det er neppe regningssvarende å integrere Meteor på F-16.

Så der har vi, uten at Axe går inn på akkurat det, årsaken til at ikke bare ukrainerne men stadig flere tenker klart og vurderer blant annet Gripen. Ser man alvoret, slik eksempelvis amerikanerne gjør, går man for kombinasjoner av 4. og 5. generasjons kampfly i ett operativt konsept, der man utnytter 4. generasjons flyenes robuste evne til å operere med stor våpenlast og raskt skifte pods for målfatning, elektronisk krigføring etc., og 5. generasjons F-35s uovertrufne situasjonsoversikt og evne til å dele informasjon med andre fly og luftvern og kommando- og kontroll på bakken.

Kilde: (David Axe, *Combat Aircraft* mai 26)

«Russland produserer tusenvis av KAB hver måned, for en stykkpris på rundt 230.000 kroner. De bruker opptil hundre KAB ved fronten hver eneste dag»

Mandag 15. juni ble det klart at vakt, øving og seiling gir opptjening til pensjon: – I dag er en seiersdag for ansatte som øver, seiler og går vakt, uttalte Lars Ullensvang samme dag som *Offisersbladet* gikk i trykken. **PS.** For oppdaterte nyheter om pensjon følg med på BFO.no

«Det er medlemmene som gjør at vi har lyst til å stå opp om morgenen og gå på jobb hver eneste dag.»

LARS ULLENSVANG

Må ha med de tillitsvalgte

For å finne de gode løsningene, må Forsvaret lytte til de tillitsvalgte, sier Lars Ullensvang og Lars Omberg.

TEKST & FOTO ØYVIND FØRLAND OLSEN

Jeg blir veldig ydmyk når man blir vist den tillitten ved å bli valgt til leder for BFO. Det betyr ganske mye å se hvordan det man jobber for påvirker medlemmer som har hatt behov for hjelp og støtte.

– Det er medlemmene som gjør at vi har lyst til å stå opp om morgenen og gå på jobb hver eneste dag, sier Lars Ullensvang.

Duoen Lars (Ullensvang) og Lars Omberg har nettopp funnet veien bort fra delegatene i kongressalen som brøyt opp for et par timer tidligere. Da ble de klippet inn som nye ledere. Det skjedde etter at Ullensvang og Omberg ble votert over og fikk flertall under BFOs 13. ordinære kongress torsdag 11. juni på Hellerudsletta.

NÅ KOMMER HVERDAGEN

– Det er rørende å få den tillitten. Samtidig er det

en rolle jeg må venne meg til, sier Omberg om vervet som nestleder i Befaltes Fellesorganisasjon.

– Nå tar vi fart på hverdagen. Det viktigste er alltid å ta vare på de drøyt 12.000 medlemmene som har valgt å være en del av «BFO-familien». Vi skal være nær medlemmene og våre tillitsvalgte. Vi skal sørge for at personellet i Forsvaret, som blir beordret og disponert i store deler av landet, har det godt hjemme og på jobb, sier Omberg.

Selv om oppgaven de står overfor ikke oppfattes som overveldende, forteller Omberg at han er forberedt på at det blir nok av saker å løse i tiden framover. Han håper Forsvaret vil lytte til hva han og resten av de tillitsvalgte har å si. Det har han nemlig god erfaring med etter å ha vært leder for Forhandlingsutvalget i BFO. I de tilfellene der dialog og samarbeid ikke er tilstrekkelig, er han likevel klar på at deres fremste forpliktelse er overfor medlemmene. »

Lars Ullensvang (t.v.) og Lars Omberg ble valgt under BFOs 13. ordinære kongress 11. juni.

– Hjemmestøtten er kanskje det viktigste for at jeg gjør en god jobb. Jeg stor takk skyldig til Margrete som holder fortet hjemme og tar vare på barna våre når jeg er travelt opptatt med BFOs medlemmer, sier Lars Ullensvang

Lars Ullensvang

47 år

Samboer, to barn; jente (17) og gutt (14)

Fra Lofthus i Hardanger

Bosatt på Kjeller

Utdanning og erfaring:

- Luftforsvarets Tekniske Befalsskole
- Luftkrigsskolen
- Stabskole
- Master i Business Administration
- Diplomert Internrevisor
- Testingeniør i Kongsberg Defence & Aerospace
- Tjenestebakgrunn hovedsakelig fra fellesavdelinger

Tillitsvalgt i BFO :

- Nestleder KAFO
- Lokalforeningsleder
- Regionstyreleder
- Hovedstyremedlem fra 2011
- Nestleder 2023-2026

Kobler best av sammen med familien, aller helst i sol og varmt vær

– Vi skal vi ta de kampene vi må ta. Nå er vi snart i mål med noen av sakene vi har kjempet for i årevis, sier Omberg.

ENDELIG I MÅL

Han sikter blant annet til pensjonsopptjening på vakt, øving og seiling og en bedre yrkesskadedekning for ansatte i Forsvaret. Senest fredag 12. juni ble det flertall på Stortinget til å utrede et tillegg i forsvarsloven som gir en bedre yrkesskadedekning.

– Personellet har i alt for stor grad har båret risikoen for det staten pålegger dem av aktivitet, sier Ullensvang.

Han viser til at det har skapt utrygghet samt påført enkelte store økonomiske utgifter i tilfelle skader og juridiske utgifter.

Bedre pensjon og yrkesskadedekning er to saker BFO har jobbet tett og målrettet med over flere år. Og nå ser det endelig ut til at kampen er i ferd med å gi resultater, både i bedre pensjon for den enkelte samt ryggdekning dersom uhellet skulle være ute som følge av pålagt aktivitet i Forsvaret, forteller de.

– I forrige kongressperiode (de siste tre årene, journ. anm.) gjorde en så grundig jobb at vi får lov

til å sette nedslag når Stortinget gjør sitt vedtak om pensjon. Vi skal følge opp og sørge for at de ansatte får den pensjonen Høyesterett har sagt at de har krav på, sier Ullensvang.

– Og I det vedtaket som ligger klart på Stortinget om hva som skal være pensjonsgivende av de variable tilleggene, skal innrapporteringen starte før sommeren. Her er det ikke lenger rom for tvil

«Min grunntanke er at vi bidrar til å gjøre Forsvaret bedre hver dag.»

LARS OMBERG

Lars Omberg

58 år

Gift, to voksne døtre

Fra Fredrikstad

Bosatt i Halden

Utdanning og erfaring:

- Befalsskolen for infanteriet i Sør Norge
- Krigsskolen Gimlemoen
- Master i organisasjon og ledelse
- Tjenestebakgrunn fra Hæren
- Tillitsvalgt i BFO sentralt fra 2005
- Organisasjonssekretær
- Kompetanseutvikler
- Forhandlingsleder
- Leder Forhandlingsutvalget

Kobler best av med båtliv, fjellturer og skogens ro

– Vi skal bidra til å skape trygge, gode tillitsvalgte, sier nestleder i BFO Lars Omberg

– det er bare å sette i gang å innrapportere, sier Ullensvang.

SKAL BIDRA TIL ET LØFT

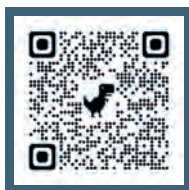
Til tross for å ha bidratt endringer som fører til større trygghet og bedre pensjon for ansatte i Forsvaret, mener leder BFO det vil være nok av saker å kjempe for framover. Det handler blant annet om å gjøre Forsvaret i stand til å beholde personell og bevare kompetansen. Det er helt nødvendig for å lykkes med å styrke Forsvaret.

Milliarder av kroner ekstra, hele 1854 milliarder kroner i langtidsplanen for Forsvaret, må følges av en målrettet satsing på personellet.

– Det eneste vi har gjort og har erfaring med i Forsvaret de siste 15 årene er å bygge ned. Vi har spesialisert oss på det. Nå har det snudd de siste årene.

– Samtidig er en stor del av investeringene staten nå legger i Forsvaret brukt på materiell. Det gjør at marginen mellom investering og drift er en utfordring. For å være best på det vi skal gjøre må vi øve, og vi må trene på det vi skal hver eneste dag. Vi må bygge beredskap ved opprettholde og få den kompetanse vi trenger.

– Det er både kjernen og den største utfordrin-

BFO befaler

Den nye lederduoen gjestet vår podkast nylig. Hør her!

gen om vi skal lykkes med å styrke Forsvaret i tråd med langtidsplanen, sier Ullensvang.

NOEN ENKLE GREP

Lars Omberg peker på at det kan være enkle tiltak og tettere oppfølging som bidrar til at personellet blir i Forsvaret. Det har han selv erfart etter å ha jobbet som tillitsvalgt og fulgt medlemmene i BFO over en årrekke – helt tilbake til 2005.

– Jeg prøver også å formidle det til arbeidsgiver at ofte er det ganske enkle grep som skal til for at folk trives og blir værende i Forsvaret. Det er ikke alt som trenger å koste mye penger. Det handler om å bli ivaretatt som arbeidstaker, og det kan være så grunnleggende at den enkelte får svar på spørsmål, sier Omberg.

Omberg viser til at de over 300 tillitsvalgte i BFO har en nøkkelrolle i Forsvaret i tiden framover. Det forplikter også overfor BFO, sier Omberg.

– Vi skal bidra til å skape trygge, gode tillitsvalgte og synliggjøre for de tillitsvalgte og medlemmene at innsatsen de legger ned på vegne av BFO og Forsvaret betyr mye.

– Min grunntanke er at vi bidrar til å gjøre Forsvaret bedre hver dag. ■

Dette ble bestemt under kongressen

Flere resolusjoner ble fremmet og ble vedtatt under BFOs 13. ordinære kongress 2026.

AV ØYVIND FØRLAND OLSEN

For ordens skyld; «En resolusjon er et formelt skriftlig vedtak, en offisiell uttalelse eller en beslutning fattet av en forsamling eller et organ. Den brukes vanligvis for å oppsummere et felles standpunkt, uttrykke en mening eller gi pålegg», skriver Store norske leksikon.

Her følger en oversikt over resolusjonene det ble votert over som fikk flertall.

Noen av resolusjonene er forkortet. **For fullstendig tekster se BFO.no**

□ INNFØRT

Resolusjon 1: Driftsmidler er avgjørende for operativ evne

«Befalets Fellesorganisasjon (BFO) er sterkt bekymret for en vedvarende ubalanse i Forsvarets langtidsplan, der investeringer prioriteres foran nødvendige driftsmidler.

Konsekvensen er redusert aktivitet: øvelser avlyses, trening kuttes og kritisk kompetanse svekkes. Dette rammer både operativ evne og personellets motivasjon.

BFO krever handling nå – driftsmidlene må styrkes for å sikre forsvarsevne og ivareta personellet.»

□ INNFØRT

Resolusjon 2: Forsvaret taper kampen om kompetansen

«Befalets Fellesorganisasjon (BFO) er dypt bekymret for Forsvarets evne til å tiltrekke, utvikle og beholde kompetent personell i et stadig mer konkurranseutsatt arbeidsmarked. Lønn, insentiver og rammevilkår står ikke i forhold til ansvar, belastning og kompetansekrav.

Samtidig tilbyr sivile aktører bedre betingelser og større fleksibilitet – og Forsvaret taper. BFO krever konkurransedyktige vilkår og målrettede tiltak for å sikre rekruttering og beholde kritisk kompetanse.»

Her kan du huke av boksene når du mener vi er i mål med BFOs resolusjoner.

□ INNFØRT

Resolusjon 3: Styrkede rettigheter for medflyttere i internasjonal tjeneste

Manglende rettigheter knyttet til permisjon og trygdeytelser bidrar til økt økonomisk og personlig risiko for familiene, og svekker Forsvarets evne til å rekruttere og beholde personell til internasjonal tjeneste.

BFOs kongress 2026 krever at:

- Medflyttere sikres like permisjonsrettigheter uavhengig av hvilken offentlig arbeidsgiver man har, slik at ansatte i kommunal og fylkeskommunal sektor får tilsvarende rettigheter som ansatte i staten når man er medflytter ved utenlandstjeneste.

- Trygdeytelser baseres på medflytters inntektsgrunnlag ved utreise, slik at perioder i permisjon uten lønn, som medflytter til internasjonal tjeneste, ikke svekker rettigheter ved sykdom eller uførhet.

BFO forventer at myndighetene prioriterer nødvendige regelverksendringer for å sikre helhetlig ivaretagelse av familier i internasjonal tjeneste».

«BFO forventer at myndighetene prioriterer nødvendige regelverksendringer for å sikre helhetlig ivaretagelse av familier i internasjonal tjeneste».

Tidligere leder BFO Dag Stutlien ble takket av under kongressen. Her er han sammen med Thomas Olsen

Stortingspolitiker Ingrid Fiskaa (SV) deltok under BFOs kongress og holdt et innlegg.

Her er det like før Lars Ullensvang (t.h.) får vite at han er valgt som leder for BFO.

Sjef Forsvarsstaben Ingrid Gjerde holdt et innlegg under BFO kongress.

□ INNFØRT

Resolusjon 4: Treneringen må stanses – pensjon på variable tillegg må sikres nå!

Høyesterett har slått fast at forutsigbare tillegg – som vakttillegg, seiling og øving skal være pensjonsgivende. Dette er en seier for grunnleggende rettigheter i arbeidslivet. Likevel ser vi at berørte instanser trenerer og utsetter den faktiske innrapporteringen og utbetalingen.

Vi krever handling, og vi krever at våre medlemmers opptjente pensjonsrettigheter sikres nå.

BFOs 13. ordinære kongress krever:

- Umiddelbar implementering. Våre medlemmer skal umiddelbart sikres pensjonsopptjening på alle variable tillegg i samsvar med Høyesterettsdommen og det partene i Forsvaret er enige om.

- Rapportering, innberetning og utbetaling må komme på plass uten ytterligere utsettelse

- Involverte ansvarlige departementer må sette fart i prosessen slik at alle ansatte i Forsvaret nå får sin rettmessige pensjon.»

□ INNFØRT

Resolusjon 5: Staten må ta ansvar når den pålegger risiko

«BFOs 13. ordinære kongress slår fast at Forsvarets personell ikke lenger kan akseptere å stå alene når skader oppstår i tjeneste.

Når staten pålegger risiko, må staten også ta ansvaret. Alt annet er et tillitsbrudd mot Forsvarets personell.

BFO peker på at militært ansatte er i en særstilling: Risikoen er ikke frivillig, men planlagt og beordret av staten. Likevel opplever mange å måtte kjempe mot systemet for å få erstatning etter skader.

Kongressen krever derfor at Stortinget følger opp med en egen hjemmel i forsvarsloven som sikrer full erstatning ved skader under pålagt trening, øving og operativ tjeneste – på linje med andre sektorer.

«Når staten pålegger risiko, må staten også ta ansvaret. Alt annet er et tillitsbrudd mot Forsvarets personell.»

KONGSBERG

Full Spectrum Air Defence

Expanding NASAMS system architecture

Integrated Air and Missile Defence
One system – All layers

NASAMS
Air Defence System

Ove Fjeldstad ble tildelt Den Gylne Blink.

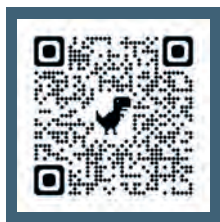

Trond Arild Bølla ble tildelt BFOs hederspris.

Prisvinnere under BFOs kongress

Trond Arild Bølla har vært tillitsvalgt i over 20 år. Han fikk hederspris for innsatsen han har lagt ned på vegne av ansatte i Forsvaret.

TEKST OG FOTO ØYVIND FØRLAND OLSEN

Les mer!

Trond Arild Bølla tildelt BFOs hederspris.

Jeg føler at jeg gjør en forskjell og det ønsker jeg å fortsette med. Nå er jeg en støttespiller for både ledelsen og den enkelte medlemmet. Det ønsker jeg å fortsette med, sier Bølla som er den tyvende i rekken som har blitt tildelt BFOs hederspris.

«Trond har vist en særlig evne til å stå stødig i krevende saker og prosesser, samtidig som han møter mennesker med respekt, varme og forståelse. Han er en inspirasjon gjennom sitt pågangsmot, sin tilstedeværelse og sin evne til å skape trygghet og samhold», heter det i et utdrag fra juryens begrunnelse for tildelingen.

BFOs hederspris er en anerkjennelse til de som har utmerket seg gjennom enestående handlinger og bidrag i tråd med BFOs strategiske mål om styrke, uavhengighet og samarbeid.

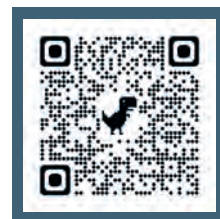
FJELDSTAD TILDELTE DEN GYLNE BLINK

Kommandérsersjant Ove Fjeldstad (45) ble tildelt

Den gylne blink under BFOs 13. ordinære kongress tirsdag 9. juni, og det var forhandlingsleder Grete Thorsby som sto for overrekkelsen.

Den gylne blink er en æresbevisning til en BFOer, som har utmerket seg over lengre tid. Den gylne blink tildeles av BFOs personalforening på vegne av de ansatte.

«Han er en tydelig bærer av BFOs verdier, med et oppriktig engasjement for både enkeltmennesket og fellesskapet. Gjennom en inkluderende væremåte bidrar han til et positivt arbeidsmiljø preget av respekt, åpenhet og lagånd. Prisvinneren er en pådriver for trivsel og samhold, og et forbilde i hvordan sterke fellesskap bygges.», heter det i juryens begrunnelse for tildelingen av utmerkelsen. ■

Les mer!

Ove Fjeldstad tildelt Den gylne blink

GMC

Vi minimerer nedetiden

GMC leverer vedlikeholds-, logistikk- og støttetjenester til Forsvaret og allierte styrker.

Gjennom GMC Naval Services leverer vi fullservice tjenester gjennom våre 6 heleide datterselskaper. Vi tilbyr alt fra dokking og reparasjoner til tekniske tjenester, baseoperasjoner og host nation support.

Med Norges største tørrdokk, over 50 års erfaring fra maritim industri og vår base på Hilleren i umiddelbar nærhet til Haakonsværn, er vi klare når fartøyene trenger service, vedlikehold eller støtte.

Kontakt oss

51 84 80 00 (24/7)

gmc.no

Når bonden trengs flere steder

Våren er den tiden på året da alt skal begynne på nytt. Frø i jorda. Lam på beite. Liv som vokser fram. Men bak våriddyllen finnes det også mennesker med to oppgaver: å sørge for mat på bordet og være klare dersom landet trenger dem.

AV MORTEN LAUVENG (FOTO) OG ØYVIND FØRLAND OLSEN

Nils Busvold sår på jordene på Stange i Innlandet. Om noen måneder skal jordet være grønt. Før den tid kan både vær og forhold langt utenfor gårdsgrensa snu et lovende år på hodet.

Ved siden av gårdsdriften har Nils Busvold lang erfaring fra Forsvaret. Her fra en øvelse med Heimevernet (t.v.) og fra internasjonal tjeneste i Kosovo, Irak og Afghanistan (t.h.). Foto: Privat

Som Nils Busvold (48) – HV-soldaten med ansvar for flere tusen høner.

Han sitter bak rattet i en traktor på Stange i Innlandet, mens støvet ligger som en sky bak ham.

Bak traktoren blir frø og gjødsel lagt ned i bakken. Om noen uker skal jordet være grønt. Før den tid kan tørke, regn og dieselpriiser snu et lovende år på hodet.

Busvold kikker utover jordet og blir stille et øyeblikk når han tenker tilbake til ekstremværet «Hans», da vannet sto over jordene som førte til søvnløse netter og en usikkerhet han ikke kunne gjøre noe med.

– Faren min er helt opphengt i været. Men jeg har gått litt lei. Skal du sitte og stirre på værmeldinga hele tiden, så blir du jo mentalpasient, sier han.

Før noe kan vokse opp av jorda, må mye komme inn til gården. Gjødsel, drivstoff og leveranser er en del av systemet som sjelden synes på jordet.

Bekymringen handler om mer enn været. I en fersk analyse advarer FFI (Forsvarets forskningsinstitutt) at norsk matforsyning er sårbar i krise og krig fordi den er avhengig av blant annet drivstoff, importerte innsatsvarer og fungerende transport. (Les mer om det på side 22)

På jordet er det lett å se traktoren i arbeid. Det er vanskeligere å se alt som må fungere rundt.

Frøene må i bakken til riktig tid. Gjødsel må kjøpes inn. Diesel må fylle tankene. Mye av det kommer gjennom lange kjeder som starter langt utenfor gårdsgrensa.

BEREDSKAP BEGYNNER PÅ JORDET

Ifølge NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi) er landbruket tett knyttet til et større system av varer og tjenester utenfor gården. Når et ledd svikter, vil konsekvensene raskt merkes ute på jordet.

Først når noe stopper opp, blir det synlig hvor mange brikker som må falle på plass.

– En god plan holder til første stridskontakt, sier Busvold.

Gjennom tjeneste i Kosovo, Irak og Afghanistan har han sett hvor raskt ting kan endre seg.

– Når du kommer til land som nylig har vært gjennom krig, ser du at mange av samfunnsfunksjonene vi tar for gitt her hjemme, ikke fungerer lenger, sier han.

Busvold mener det moderne samfunnet har en bakside. Det er lettere å bygge seg opp enn å venne seg til å miste noe man allerede har.

– Når du har mer utviklede systemer, strøm, elektrisitet og infrastruktur, blir fallet også større når de tingene forsvinner, sier han.

Det er spørsmål Robert Mood, tidligere general med erfaring fra Forsvaret, FN og beredskapsarbeid, mener har fått for lite oppmerksomhet. »

Rundt 7500 egg går gjennom systemet hver dag. Midt blant samlebånd og maskiner beskriver Nils Busvold en hverdag med lange dager og mye arbeid som gjøres alene.

**«Mange bønder driver alene.
Hvis du tar bort bonden,
stopper produksjonen.»**

NILS BUSVOLD

– Det hjelper ikke med stridsvogner om vi ikke har mat, sier han.

Han peker på at forsvar ikke bare handler om militær styrke, men også om samfunnets evne til å fungere når det blir satt under press.

– Det ligger også i NATOs artikkel 3. Hvert land må bygge opp egen motstandskraft og evne til å tåle kriser.

– Ingenting av det fungerer hvis vi ikke har mat og vann. Uten mat og drikke duger helten ikke. Grunnmuren starter i åkeren hos bonden.

FRA JORDET TIL MIDDAGSBORDET

Gården Busvold driver har røtter mer enn 600 år tilbake i tid. Fra en tid da den som dyrket jorda også sto nær dem som skulle spise maten.

Varelagrene på butikkene er ofte mindre enn mange tror. For ASKO-sjåfør Ivan Djordjevic betyr det hyppige leveranser og lite rom for forsinkelser.

I dag er veien fra gården til middagsbordet langt mer sammensatt. Maten skal innom terminaler, lastebiler og butikkhyller før den havner hjemme på kjøkkenbenken.

På kveldsruta gjennom Nes i Innlandet rygger ASKO-sjåfør Ivan Djordjevic (53) inn til nok et varemottak. Varene skal inn. Nye varer er allerede på vei.

På flere av butikkene er det trangt mellom paller og bakdører. På én av dem står to ASKO-lastebiler samtidig og venter på å levere varer.

– Lagerne er så små at det gjør det vanskelig å levere. Det spiller ingen rolle om det er gamle eller nye butikker, sier Djordjevic.

NorgesGruppen beskriver systemet som bygget for høy varetilgjengelighet og lavt matsvinn i

I rundt tjuve år har Ivan Djordjevic kjørt varer for ASKO. Rutene gjennom Innlandet er blitt en del av hverdagen, og han trives fortsatt bak rattet.

FAKTA

Norsk matberedskap

- » Foreløpige beregninger fra NIBIO viser at Norges selvforsyningsgrad var rundt 41 prosent i 2024. Korrigert for importert kraftfôr faller den til rundt 35 prosent.
- » Selvforsyning handler ikke bare om hvor mye mat som produseres i Norge, men også om hva produksjonen er avhengig av.
- » Norsk matproduksjon er avhengig av blant annet arbeidskraft, maskiner, gjødsel, drivstoff og andre innsatsfaktorer. Flere av disse inngår i internasjonale verdikjeder.
- » Matberedskap handler ikke bare om avlingsnivå. Transport, logistikk og tilgang på innsatsvarer kan også påvirke hvor robust systemet er.

Kilde: NIBIO

normal drift. Samtidig betyr det også at butikkene i mindre grad har store lagre på bakrommet og er avhengige av jevn vareflyt, sier Stein Rømmerud, konserndirektør for kommunikasjon og samfunnskontakt i NorgesGruppen.

Selskapet har rundt 2100 butikker fordelt på 88 prosent av landets kommuner og 13 regionale ASKO-lagre. Men vareflyten er avhengig av mer enn lastebiler alene.

Transport, strøm, IT-systemer, internett og åpne transportårer må fungere samtidig. Flere av faktorene er krevende å erstatte dersom flere svikter samtidig.

HVEM SKAL TA OVER?

Sårbarheten handler ikke bare om strøm, drivstoff

«Det hjelper ikke med stridsvogner om vi ikke har mat.»

ROBERT MOOD

og vareflyt. Den handler også om menneskene som skal holde systemet i gang.

Samtidig går utviklingen i motsatt retning. Færre velger landbruket som levevei, og antallet gårdsbruk blir stadig færre.

Midt i den utviklingen tok Marit Lang-Ree (32) over gården sammen med mannen sin.

– Hvis ikke vi skal gjøre det, hvorfor skal noen andre gidde? Vi må jo ha mat, sier hun.

For henne handlet det ikke først og fremst om økonomi. Det handlet om en livsstil og et ønske om å gi barna den samme oppveksten hun selv hadde.

Men valget kommer med en pris. Begge jobber fullt ved siden av gården. Kveldene brukes til føring og stell. »

Marit Lang-Ree er blant de få unge som har valgt livet som bonde. For henne handlet valget om mer enn økonomi, men også om å føre videre en måte å leve på.

Robert Mood mener norsk beredskap begynner tidligere enn mange tenker. Ikke med stridsvogner eller kampfly, men med menneskene som holder lokalsamfunn og matproduksjon i gang. Mood deltok på lamming hos Marit Lang-Ree for å støtte bonden.

– Vi har jo ikke fritid. Den bruker vi her på gården, sier hun.

Hun mener også utviklingen gjør systemet mer sårbart.

– Før var det mindre gårder, og flere drev litt. Nå blir det færre og større enheter, sier hun.

Robert Mood mener spørsmålet handler om mer enn hvor maten kommer fra. Levende gårdsbruk er også en del av grunnmuren i norske lokalsamfunn.

– Der du har et levende bruk, har du gjerne en partner som er lærer på skolen eller noe annet. Det er fundamentet i levende lokalsamfunn, sier han.

Han mener bønder ikke bare handler om matproduksjon, men også om trygghet og beredskap.

– De skal faktisk kunne leve av det. Det må

«Før var det mindre gårder, og flere drev litt. Nå blir det færre og større enheter.»

MARIT LANG-REE

være sånn at våre barn og barnebarn får lyst til å drive med dette, sier han.

PRISEN FOR Å HOLDE HJULENE I GANG

Ute på jordet på Stange styres mye av vær og årstider. Inne i fjøset stopper det aldri. Flere tusen høner og haner produserer rugeegg til kyllingproduksjon. Produksjonen gjør det mulig for Busvold å drive gården på fulltid.

De første seks ukene før hønene begynner å produsere sitter han ofte bare og lytter til den nye flokken. Etter mange år har han lært seg lydene og hører når noe ikke stemmer.

– Hvis noe er annerledes, så merker du det, sier han.

Rundt 7500 høner fyller fjøset med lyd. Like- >>

Fôring, ventilasjon og deler av produksjonen styres fra kontrollpanelene i fjøset. For Busvold er et lengre strømbrudd blant det han frykter mest.

vel beskriver Busvold jobben som ensom. Dagene er lange, og mye av arbeidet gjøres alene.

– Det er ensomt. Jeg savner kollegaer å snakke med, sier han.

Det er ikke bare fritiden som forsvinner. Busvold forteller at han kjenner på noe som er vanskeligere å snakke om: tiden med barna.

Som liten husker han hvordan faren ofte måtte prioritere arbeidet på gården. Nå kjenner han igjen det samme hos seg selv.

– Det er kanskje det som er vondest, sier han.

ET TVEEGGET SVERD

Automatiseringen har gjort det mulig å drive større enn før. Samtidig gjør den gården mer avhengig av at stadig flere systemer fungerer.

Men ikke alt kan automatiseres.

Inne i fjøset henger samlebånd under taket. Rundt 7500 egg går gjennom systemet hver eneste dag. Kontrollpaneler styrer fôring, ventilasjon og deler av produksjonen.

Selv med automatisert fôring, ventilasjon og samlebånd starter arbeidsdagen fortsatt i fjøset. Hver dag går Nils Busvold gjennom flokken og ser etter det maskinene ikke fanger opp.

Likevel starter ikke arbeidsdagen med en skjerm. Hver dag går Busvold gjennom fjøset. Etter mange år har han lært seg å oppdage når noe ikke stemmer. Små endringer i lydene eller i flokken

FAKTA

NATOs artikkel 3 og sivil beredskap

- » De fleste kjenner NATOs artikkel 5 om kollektivt forsvar.
- » Artikkel 3 handler om at medlemslandene skal opprettholde og utvikle evnen til å motstå kriser og væpnede angrep.
- » Sivil beredskap er en sentral del av denne motstandskraften, i tillegg til militær evne.
- » NATO har pekt ut flere områder som er viktige for nasjonal motstandskraft, blant annet energi, mat og vann, transport og kommunikasjonssystemer.
- » Host Nation Support (vertslandsstøtte) er sivil og militær støtte et medlemsland gir allierte styrker som oppholder seg i eller passerer gjennom landet. Dette kan omfatte blant annet infrastruktur, logistikk, drivstoff, transport og andre tjenester.

Kilde: NATO

kan være nok. Han ser etter skadede høner, egg som er lagt på gulvet og dyr som ikke har det bra.

– Du må fortsatt inn og følge med, sier han.

NÅR SYSTEMENE STOPPER

Men teknologien som gjør driften mulig gjør også gården mer sårbar.

Busvold vet hvor raskt ting kan stoppe opp. Rundt 16 tonn kraftfôr kommer til gården hver 16. dag.

– Stopper det, så stopper alt. Da har vi krise med en gang, sier han.

Om sommeren følger Busvold ekstra nøye med. Når temperaturen kryper mot 30 grader, kjenner han på uroen. Støv gjør tradisjonell kjøling vanskelig, og ventilasjonen er avgjørende.

Det er likevel én ting han helst ikke vil tenke på. Strømmen.

Han har aggregat som kan håndtere korte avbrudd. Men ved et lengre strømbrydd stopper mer enn lyset. Fôring, ventilasjon og produksjon er avhengig av at systemene fungerer.

På kontoret går arbeidsdagen fra gårdsdrift til planlegging av neste øvelse i Heimevernet. Det er her de to rollene møtes.

Men det finnes også en annen sårbarhet. Den kan ikke lagres på et beredskapslager eller kjøres ut med lastebil.

Som områdesersjant i Heimevernet står Busvold i et annet dilemma. Som bonde skal han bidra til å holde matproduksjonen i gang. Samtidig kan han være blant dem som trengs dersom samfunnet settes under press.

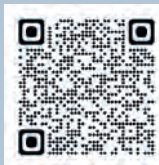
– Mange bønder driver alene. Hvis du tar bort bonden, stopper produksjonen, sier han.

I teorien er totalforsvaret bygget på at ulike deler av samfunnet skal støtte hverandre. Men i praksis kan de samme menneskene være nødvendige flere steder samtidig.

For Busvold er det spørsmål som ikke bare handler om planer og systemer, men om hverdagen han står i hver dag.

Om noen måneder skal jorden være grønt. Foreløpig er det bare små spirer som bryter gjennom jorda. ■

PODKAST

Hør intervjuet med Gunn Alice Birkemo her!

BFO BEFALER:

Har vi nok mat og drivstoff hvis krigen kommer?

Gunn Alice Birkemo har forsket på hva som skjer hvis det blir krig i Norge.

TEKST & FOTO ØYVIND FØRLAND OLSEN

Studien handler om å se hvordan Norge kan klare seg i krise og krig, og undersøke hvilke konsekvenser det vil ha for Norges befolkning, sier Birkemo i podkasten BFO Befaler.

Sjefsforskeren ved Forsvarets forskningsinstitutt har på oppdrag Fiskeri- og næringsdepartementet undersøkt hvilke svakheter og sårbarheter det er i norsk forsyningssikkerhet knyttet til mat og drivstoff.

Det har resultert i rapporten med det lange navnet «Nasjonal forsyningssikkerhet i krise og

krig – sårbarheter, konsekvenser og tiltak for mat- og drivstofforsyningen».

– Scenarioet vi spiller ut er at Norge blir utsatt for et angrep fra Russland og det blir satt inn styrker i Nord-Norge, mens hovedkrigen pågår i de baltiske statene. I det scenariet blir det angrep mot forsyninglinjer og hele forsyningskjeden som foredling, raffinering og viktige transportører, forklarer hun.

IKKE UMIDDELBAR MATKRISE

– Da er det risiko for at forsyningslagre for mat og drivstoff og strømforsyningen, blir angrepet. Det er ganske omfattende angrep vi spiller ut, men det er det vi har sett i Ukraina, sier Birkemo som viser til omfattende angrep på enorme forsyningslagre med flere tusen tonn mat i Ukraina.

– Det skal likevel ganske mye til for at befolk-

«Det er en stor forskjell i behovet for drivstoff i en krig sammenlignet med fredstid.»

Norges tilgang på blant annet flydrivstoff kan svekkes betydelig under en krig, viser en FFI-rapport. Her tankes et norsk F-35 på Ørland flystasjon (Foto: Ole Andreas Vekve/Forsvaret).

Hva skjer med tilgangen på mat og drivstoff hvis det blir krig i Norge? Det har blant andre Gunn Alice Birkemo ved FFI undersøkt. Hun var gjest i BFO Befaler (Foto: Øyvind Førland Olsen/Offisersbladet).

ningen begynner å sulte. Det gjelder det scenariet vi har undersøkt i vår analyse, og det er også erfaringene fra Ukraina. De mangler matvarer og de må endre kostholdet sitt, men det ingen som sulter

FOR LITE DRIVSTOFF

Hun forteller at behovet for drivstoff i en krig kan få umiddelbare følger.

– Det er en stor forskjell i behovet for drivstoff i en krig sammenlignet med fredstid. Derfor vil en mangel på drivstoff få ganske akutte konsekvenser – ikke minst for Forsvarets operative evne. Det vil påvirke luftovervåkning og kampflyoperasjoner.

– Vi er nødt til å få større lagre av flydrivstoff og større evne til produksjon, sier Birkemo som viser til at det kun er ett raffineri for drivstoff i Norge på Mongstad. ■

Funn fra FFI-rapporten

DRIVSTOFFSÅRBARHET: Norge er avhengig av importert diesel, marin gassolje og flydrivstoff, og har kun ett raffineri. I en krigssituasjon kan gapet mellom tilgjengelige fredstidsvolumer og faktiske behov bli betydelig.

KRITISK INFRASTRUKTUR: Energi- og digital infrastruktur er tett sammenvevd og gjensidig avhengig. Økt elektrifisering forsterker sårbarheten. Erfaringer fra Ukraina viser at kraftforsyning er et prioritert mål i krig.

TRANSPORTKAPASITET: Norsk transportevne er en kritisk svakhet, preget av få og sårbare transportårer, begrensede transportressurser i Nord-Norge og konkurranse mellom sivile behov og militær fremføring.

MATFORSYNING: Norsk matberedskap er sårbar på grunn av avhengighet av importerte innsatsfaktorer og utenlandsk arbeidskraft, som ikke raskt kan erstattes i en krisesituasjon.

Kilde: Forsvarets forskningsinstitutt, «Nasjonal forsyningsikkerhet i krise og krig – sårbarheter, konsekvenser og tiltak for mat- og drivstofforsyningen»

Her ser vi Lundervold om bord en amerikanske destroyeren USS Bulkeley som også spiller en rolle i forbindelse med NATOs missilforsvar (Foto: Jonathan Nye/ US Navy).

NORSK OBERST-LØYTNANT TILDELT HØYTHENGENDE UTMERKELSE

Atle Lundervold fra Luftforsvaret er tildelt den prestisjetunge NATO-utmerkelsen Merituous Service Medal.

AV ØYVIND FØRLAND OLSEN

De skrudde av strømmen på hele Aircom-bygget (Allied Air Command) og vi var nødt til å flytte ledelsen av NATOs missilforsvar til et annet sted – samtidig som vi måtte løse oppdraget. Det hadde aldri blitt gjennomført tidligere, sier oberstløytnant Atle Lundervold (39), som viser til noe av bakgrunnen for tildelingen av medaljen.

De siste årene har han vært stasjonert ved Aircom på Ramstein i Tyskland. Han har bodd i landet sammen med kone og to barn siden 2023.

I februar ble Lundervold tildelt utmerkelsen NATO Merituous Service Medal for innsatsen han gjorde ved AIRCOMs avdeling for forsvaret mot ballistiske missiler.

Da var 39-åringen fra Stavanger «chief of currents plans», noe som innebar at han hadde det operative ansvaret for å planlegge og gjennomføre operasjoner som pågår «24/7».

LEDET FLYTTINGEN PÅ BEREDSKAP

Ifølge begrunnelsen sørget Lundervold for at avdelingen løste oppdraget forut, under og etter en midlertidig planlagt flytting i 2025:

«His steadfast leadership during the HQ AIRCOM power outage spanned the tactical and strategic levels of war and allowed for the successful sustainment of AIRCOM operations supporting SAC-EUR and Allied Command Operations. The distinctive accomplish-

Atle Lundervold ble tildelt NATO Merituous Service Medal tidligere i år. Generalalløytnant Jason T. Hinds sto for overrekkelsen (Foto: NATO).

NATO Merituous Service Medal

- » Blir utdelt til militært og sivilt NATO-personell som har utmerket seg i tjenesten, gjennom initiativ, innsats og hengivenhet for oppdraget
- » Utmerkelsen ble første gang tildelt i 2003
- » I underkant av 50 får tildelingen hvert år

ishments of Lt Col Lundervold reflect great credit upon himself, his Nation, and the North Atlantic Treaty Organization.», heter det i begrunnelsen for tildelingen.

– Det gikk litt trådt i starten, men da «ballen» begynte å rulle gikk det bedre. Det var en periode med stort arbeidspress og vi er kontinuerlig på et høyt beredskapsnivå, noe som vi fortsatt er, sier Lundervold og viser til at avdelingen skal holde oversikt, koordinere og gi ordre om å uskadeliggjøre missiler som truer NATO-land i Europa.

– Fra Iran fyrer av et missil til det treffer et mål går det under 10 minutter. Vi skal sørge for at NATO og medlemsland ikke blir rammet av missilene fra Iran eller eventuelt andre land, sier Lundervold som har bakgrunn fra å jobbe med missilforsvarssystemet NASAMS ved Ørland og Bodø.

I ET KLESSKAP

At innsatsen han la ned i krevende periode med flytting og høy beredskap resulterte i en utmerkelse, setter Lundervold pris på.

– I en Nato-stilling blir du fort en av mengden. Derfor er det en stor anerkjennelse og fint å få denne utmerkelsen. Akkurat nå er medaljen inne i et klesskap, men jeg skal sørge for at den får en mer fremtredende plass, snart, sier Lundervold og humrer.

Medaljen ble overrakt av sjef for AIRCOM generalalløytnant Jason T. Hinds på vegne av generalsekretær i NATO Mark Rütte. ■

Fra skadested til forlenget pasientbehandling

Laerdal
helping save lives

Combat Carl

Trening gjennom hele behandlingsforløpet.

Stridsmedisin er i rask utvikling. TCCC er fortsatt fundamentet for livreddende tiltak i tidlig fase. Samtidig stiller dagens operasjonsbilde nye krav.

Når evakuering er forsinket eller ikke mulig, må behandlingen opprettholdes over tid. Pasientbehandlingen stopper ikke etter initial stabilisering. Personell må være forberedt på å håndtere kritiske tilstander gjennom hele forløpet.

Laerdal samarbeider tett med militære fagmiljøer for å bygge kapasitet der det gjelder. Fra skadested til forlenget pasientbehandling.

Combat Carl – trening på skadested (POI):

- Utviklet for realistisk trening under alle forhold, også under ild.
- Realistisk kroppsvekt gir troverdig håndtering og forflytning i felt.
- Understøtter praktisk trening i livreddende tiltak i tråd med TCCC og MARCH.

[Laerdal.com](https://www.laerdal.com)

Små- droner som redder liv

Kystvakten styrker evnen for søk- og redning med droner på bare noen hundre gram.

TEKST & FOTO ØYVIND FØRLAND OLSEN

De ser tilforlatelig ut som droner du kunne kjøpe på en hvilken som helst elektronikk-forhandler. I den lille Atlas-micro dronen som svirrer over skytefeltet i Ulven leir, er det likevel en liten kraftpakke. Dronen er utstyrt med optisk- og termisk kamera som øker operasjonsradiusen og situasjonsforståelsen til Kystvakten. Den har utholdenhet og tåler ruskevær.

Forhåpentligvis kan det bidra til å redde liv.

– Vi gjennomfører nå kurs for nye, framtidige piloter på Atlas-Micro-dronen, slik at Kystvakten bygger nødvendig kompetanse før systemet settes i ordinær tjeneste. Underveis høster vi erfaringer, justerer opplegget og sørger for at både materiell og personell er best mulig forberedt til operativ bruk.

VIL BRUKE DRONER MER

Det forteller orlogskaptein Stein Magne Eidissen i kystvaktstaben. 54-åringen fra Finnsnes er en av Kystvaktens fremste fagmenn og pådriver for bruk av droner i det maritime domenet. Han så tidlig verdien av hvordan droner kunne bidra til å redde liv. Allerede i 2014 var Eidissen sentral da Norsk Folkehjelp Midt-Troms var første frivillige organisasjon i Norge som ble sertifisert for bruk av droner i søk- og redningsoppdrag. Kunnskapen >>

«Vi gjennomfører nå kurs for nye, framtidige piloter på Atlas-Micro-dronen, slik at Kystvakten bygger nødvendig kompetanse for systemet settes i ordinær tjeneste.»

ORLOGSKAPTEIN STEIN MAGNE EIDISSEN
I KYSTVAKTSTABEN

«Når piloten ser opp på dronen for å få visuell kontakt og vite hvor den er, da må co-pilot se ned på skjermen på kontrollen.»

DRONEINSTRUKTØR
ANDREAS NESSEN

Soldater som gjemmer seg blir oppdaget av dronens kamera ved Ulven leir.

han har bygget i frivilligheten og finpusset videre i Kystvakten, bærer frukter. Eidissen er likevel utålmodig.

– Vi skulle egentlig vært mye lenger fremme i den teknologiske utviklingen og i større bruk av droner enn det vi er. Satsingen på UAS (unmanned aircraft system) i Kystvakten startet først i 2015. Tanken var da at det skulle dekke gapet mellom det overvåkningsfly (LN-KYV) kartla og det vi så fra broen, forklarer Eidissen.

– Målet med å ta i bruk droner enda mer enn vi gjør i dag handler om at vi kan effektivisere oppdragene til Kystvakten, og gjøre det enda sikrere, fortsetter han.

50 TIL KYSTVAKTEN

Nå har Kystvakten gått til innkjøp av 50 Atlas-micro droner samt bakkeenheter (fjernkontroll med mer, jour.anm). Tanken er at hvert eneste fartøy i Kystvakten skal ha to Atlas-micro-droner om bord.

Det vil øke operasjonsradiusen til Kystvakten betydelig, forteller Eidissen.

– De tåler ruskevær med vind opp til 17 meter

i sekundet, den har rundt 35 minutter flytid og de kan flys flere av dem samtidig. Da fungerer dronene som et relé for hverandre. Det vil øke området vi har oversikt på betydelig, sier Eidissen.

– *Hvor mye koster de?*

– Rundt 60.000 kroner per stykk pluss bakke-enhet/kontroller. Det er en langt lavere pris enn mange andre droner og det gjør at dronepilotene føler seg tryggere ved å fly og operere disse enn hvis dronene var mye dyrere, sier han.

– Tidligere har det vært flere som har vært skeptiske til å ta på seg ansvaret ved å fly droner som koster svært mye. Ved å få ned enhetsprisen på dronene kan vi også operere dem på en annen måte enn før, og bruke de som vi ønsker å gjøre, sier Eidissen.

HELT FRA CANADA

Rundt et brakkebygg på Ulven leir står flere små grupper med ansatte i Kystvakten. De har hver sin kontroller og minst én drone som de har ansvaret for. Til sammen er det 11 kurselever fra Kystvakten som gjennomfører GMPL (grunnleggende militær profesjons- og lederutdanning). Og i dag

Stein Magne Eidissen har vært sentral i Kystvaktens satsing på droner.

er det praktisk utsjekk for å bli dronepilot om bord fartøy.

En av de som har reist denne lange veien fra Canada til Ulven leir utenfor Bergen, er George Simard. Han er sivilt ansatt i den kanadiske kystvakten og lærer seg å operere den lille Atlas dronen.

– Den er veldig enkel å bruke, og tillegg så er den ganske morsom å fly. Det er en stor fordel hvis vi kjøper inn samme materiell som våre norske kolleger i Kystvakten. Vi har jo mange av de samme utfordringene med tanke på havområdene vi opererer i, sier Simard som skal ta med seg kunnskapen under kurset tilbake til sine kolleger over Atlanterhavet.

UNGE INSTRUKTØRER

Noen meter unna Simard viser en 20-åring vei for sine eldre kolleger.

1.årslærling Andreas Nesson er én av de som nyter Eidissens fulle tillit som sertifisert droneinstruktør. Han tok dronefag på Johan Boye videregående skole på Fosen, og kurset seg videre for å formidle kunnskapen videre i Kystvakten.

– De er en uunnværlig ressurs for oss. De er håndplukket og det er stilt strenge krav med tanke på allmenn-nivå og fysiske egenskaper, sier Eidissen og ser i retning av instruktørene 2.årslærling William Sire (19 år).

20-åringen fra Trøndelag forteller at har hatt sine egne droner siden han gikk i 10. klasse.

FLYR I MAKKERPAR

– Når det setter opp oppdrag de skal fly har de matet informasjon inn på forhånd. De har satt opp et «geofence» (digitalt gjerde) som utgjør operasjonsrommet dronen skal holde seg innenfor og det er også matet inn informasjon om landskapet de opererer i, forklarer Nesson.

– Nå kan dere ta den opp 76 meter, så trykker dere «play» for å se om den holder seg på den høyden, sier Nesson.

– Ok! Nå kan du trykke «kill» for da er du ferdig med å fly, sier Nesson til kollega Ole Gunnar Landmark fra Kystvakten noen minutter senere.

– Nå er det Ming (Ole Christian) sin tur til å fly, fortsetter 20-åringen fra Fosen.

– Se opp! Se ned! formaner han videre >>

Andreas Nesson (t.h.) er til tross for sin unge alder droneinstruktør i Kystvakten.

«Den er veldig enkel å bruke, og tillegg så er den ganske morsom å fly.»

GEORGE SIMARD I DEN KANADISKE KYSTVAKTEN

George Simard mener det er positivt at Canada og Norge bruker samme materiell som Atlas-dronen. Her er han sammen med Tore Oppedal fra Kystvakten.

Nessan forklarer kommandoene ved at det viktig at det er to om å fly droner
– Når piloten ser opp på dronen for å få visuell kontakt og vite hvor den er, da må co-pilot se ned

på skjermen på kontrollen, sier Nessan som viser til at kurselevene lærer seg å fly Atlas-micro-dronen og pro-versjonen (en større versjon, og eldre versjon) under kurset.

Dronebruk i Kystvakten

- » Kystvaktens droneprosjekt startet i 2015 i samarbeid med Kystverket for å gi fartøyene bedre situasjonsforståelse og fjernmålingskapasitet.
- » I 2018 ble det besluttet å utruste fartøy i Indre kystvakt med droner.
- » Dronene brukes blant annet til søk og redning, miljøovervåking, oljevern, støtte til toll og politi, samt radiologiske målinger og inspeksjoner.
- » Norge deltar også med Danske Søvernet i en EMSA-operasjon (European Maritime Safety Agency) i Skagerrak, og Kystvakten arbeider videre med dual «use av droner» der samme kapasitet skal kunne benyttes både til sivile myndighetsoppdrag og militære oppgaver som suverenitetshevdelse.
- » Arbeidet med mini-ROV (Remotely Operated Vehicle) startet i 2009 (testing) for å støtte dykkere og dekke behov under ordinær dykkedybde. I 2018 ble det inngått ny leieavtale på to mini-ROV-systemer. I 2022 ble det lyst ut kjøp av 15 ROV-er, og Blueye Robotics vant konkurransen; deretter fikk samtlige fartøy ROV.
- » MiniROV benyttes blant annet til SAR (søk og redning), SEAO (søk etter antatt omkomne), dokumentasjon av fiskeridumping samt støtte til egne dykkere ved inspeksjoner og planlegging av oppdrag.

Kilde: Stig Magne Eidissen/Forsvaret

MÅ TESTES I NORD

Orlogskaptein Eidissen forteller at han er godt fornøyd med dronekompetansen som begynner å forplante seg i Kystvakten. Atlas-dronene som skal ut i operativ tjeneste, er bare ett av flere ubemannende verktøy Kystvakten disponerer. De har droner under vann (Blueye Robotix X3) og i lufta. I sum gjør det at Kystvakten i stand til å løse en rekke oppdrag til havs.

– Egentlig burde alle droner som tas i bruk av Forsvaret testes under vanskelig forhold. At en drone flyr godt på land betyr ikke at den fungerer ute på sjøen, og i hvert fall ikke langt nord og i dårlig vær

– Vi kan ikke være avhengig av GPS under take-off og landing av droner på grunn av magnetisme som er langt kraftigere i nordområdene enn andre steder. Langt nord er ikke spørsmålet om du mister GPS-signalet – det er et spørsmål om når du gjør det, sier Eidissen. ■

ROBUSTE LØSNINGER

– produsert i Norge

- MIL kontakter for fiber, kobber og hybrid
- Spoler og fiberløsninger for felt og droner (USV/UAV)
- Teknisk støtte fra design til ferdig leveranse
- Custom design og serieproduksjon

Komplett fiber- og kobberinfrastruktur for krevende miljøer. Ferdigkonfigurerte og fullt testede sammenstillinger, sikrer rask utrulling, høy driftssikkerhet og stabil drift over tid.

Vi tilbyr spesialproduksjon og serieproduksjon etter kundespesifikke krav. Med teknisk støtte, kvalitetssikring og dokumentasjon følger vi opp hele leveransen.

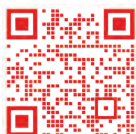

VARD – det *trygge* *valget* for Forsvaret

VARD er den eneste eksisterende skipsbyggeren i Norge med erfaring i bygging av store militære fartøy. Med dokumentert erfaring, sterk kompetanse og en komplett verdikjede, er vi en partner Forsvaret kan stole på.

Vi har både kapasiteten og kompetansen som trengs for å levere raskt, sikkert og i henhold til Forsvarets krav.

Scan QR-koden og les om hvordan vi kan bygge fartøy for Forsvaret.

Våre leveranser inkluderer:

- FS MARJATA OG FS EGER (ETTERRETNINGSFARTØY)
- KV SVALBARD (ISBRYTER)
- KV HARSTAD
- KV JAN MAYEN
- KV BJØRNØYA
- KV HOPEN

DINE SIDER

VIKTIG FOR DEG SOM MEDLEM

02/2026

Side 45-66 >>

Revidert langtidsplan
for Forsvaret

Personellet bærer risikoen ved gap mellom ambisjoner og faktisk finansiering

SIDE 48

INTERNASJONAL TJENESTE

**PE-kurs under
press. Nå må vi
handle.**

SIDE 52

RAMMEBETINGELSER

**Hvorfor slutter
militært
tilsatte – og
hva skal lønns-
og insentiv-
prosjektet løse?**

SIDE 56

ENDRINGER I FOLKETRYGDLOVEN

**«Forsvarets personell
løser oppdrag på vegne av
fellesskapet, ofte
under krevende og
risikofylte forhold.»**

SIDE 51

Våre eksperter hjelper deg – bla om

Lars Omberg
NESTLEDER BFO

Grete Thorsby
FORHANDLINGSLEDER

Jon Erling Johansen
FORHANDLINGSLEDER

Bjørn Henrik Sævik
FORHANDLINGSLEDER

Grete Sandman
SENTRALT FRIKJØPT
TILLITSVALGT M&E

HVA SKJER?

TARIFF OG MEDBESTEMMELSE NR. 2/2026

Lars Omberg
NESTLEDER BFO

Grete Thorsby
FORHANDLINGSLEDER

Jon Erling Johansen
FORHANDLINGSLEDER

Hva jobber BFO med om dagen?

FOTO: FORSVARET

» **BFO skolen og kompetanseutvikling:** Webinar, digitale moduler og økt fokus på ATV- og HTV-kurs, lover og regler, omstilling og arbeidsrett. Se våre nettsider www.bfo.no for detaljer.

» **Omstilling Forsvaret** innebærer blant annet planer om å slå sammen FLO og FSAN fra 1. januar 2027. Bakgrunnen for sammenslåingen er nærmere beskrevet i Prop. 86 S, og henger sammen med behovet som der er beskrevet om bedre ressursutnyttelse, tydeligere styring og økt operativ evne.

» **Kompensasjonsavtalen om merutgifter, risiko og ulempe** skal re-forhandles, men det er fortsatt pause i forhandlingene når vi skriver medio juni 2026.

» **Lønns- og insentivprosjektet** skal gi et mer forutsigbart og rettferdig system, bedre styring og sterkere insentiver for å beholde og rekruttere nødvendig kompetanse i hele forsvarssektoren – og arbeidet med å utvikle løsningene pågår for fullt. Se egen artikkel for detaljer.

» **Oppfølging og implementering av pensjon på variable tillegg**, der BFO er i løpende dialog med Forsvarets ledelse, FD og politisk nivå om saken. Det er vår forståelse at den skal behandles på kommende regjeringskonferanse, med forventning om nærmere avklaringer i etterkant.

» **NATO-avtalen (Særavtale om tillegg, ytelser og godtgjørelser for personell som tjenestegjør ved stasjoner, NATO-staber og andre enheter i utlandet)** er i skrivende stund under reforhandling. Det kan meldes om et godt forhandlingsklima, partene er ganske nære hverandre og forhandlingene nærmer seg en snarlig konklusjon. Det kan faktisk være at resultatet allerede er publisert på BFOs hjemmesider og i app når du leser dette.

» **NTOPS-avtalen (Særavtale for tjenestegjøring i internasjonale operasjoner)** skal reforhandles, og BFO har fremmet behov for evaluering av gjeldende avtale før oppstart forhandling. Tidligere var det Forsvarsdeparte-

mentet som var arbeidsgiverpart, men forhandlingsfullmakten er nå delegert til Forsvaret.

» **Årlige forhandlinger i staten etter HTA 2.5.1** er ferdig etter en intens mekling på overtid. Resultatet ble en ramme på 4,4 % og det er avsatt 2,7 % til lokale forhandlinger. Våre tillitsvalgte er godt forberedt til å gjennomføre forhandlinger i alle virksomhetene i forsvarssektoren.

» **Konflikthåndteringsprosedyren i Forsvaret** er under oppdatering, der BFO og NOF representerer arbeidstakerorganisasjonene i revisjonsarbeidet. Ny versjon er planlagt iverksatt ila. 3. kvartal 2026.

» **HR strategi i Forsvaret** er under utvikling, der BFO har gitt sine innspill. En HR-strategi for Forsvaret er viktig fordi den gir en helhetlig retning for hvordan personell skal rekrutteres, utvikles og beholdes for å understøtte operativ evne. Den skaper forutsigbarhet og sammenheng i arbeidsgiverpolitikken, og sikrer at organisasjonen utnytter kompetansen strategisk i møte med både dagens og fremtidige behov. HR strategien er planlagt å være klar ila. 2026.

» **Livsfaseorientert personalpolitikk** er en sak BFO har jobbet for lenge, og den er i ferd med å utformes i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene. Dette skal være et overordnet styringsdokument for Forsvaret og har som hensikt å tilpasse arbeid, krav og virkemidler til de ulike behovene ansatte har i ulike faser av livet. Dette bidrar til økt trivsel, bedre ressursutnyttelse og at Forsvaret kan beholde og utvikle kompetanse over tid. Personalpolitikken er planlagt ferdig ila. 2. kvartal 2026.

» **Forsvarets bedriftshelsetjeneste (FBHT)** skal evalueres for å sikre at den faktisk bidrar til et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og ivaretar ansatte i tråd med arbeidsmiljølovens krav. Evaluering gir også grunnlag for å forbedre tjenester, bruke ressurser riktig og sikre at FBHT er relevant og målrettet mot de reelle behovene i organisasjonen. ATO har en felles representant i arbeidsgruppen. ■

Bjørn Henrik Sævik
FORHANDLINGSLEDER

Grete Sandman
SENTRALT FRIKJØPT TILLITSVALGT M&E

«Livsfaseorientert personalpolitikk er en sak BFO har jobbet for lenge, og den er i ferd med å utformes i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene.»

Norsk soldat som kommer hjem fra Operasjon Legio (Foto- Arun Retnham Haug/Forsvaret)

HVA SKJER?

TARIFF OG MEDBESTEMMELSE NR. 2/2026

Lars Omberg
NESTLEDER BFO

Grete Thorsby
FORHANDLINGSLEDER

Jon Erling Johansen
FORHANDLINGSLEDER

Personellet bærer risikoen – BFO advarer i behandlingen av revidert langtidsplan

I arbeidet med Stortingets behandling av revidert langtidsplan for Forsvaret peker BFO på et vedvarende og alvorlig gap mellom politiske ambisjoner og faktisk finansiering.

SKREVET AV OBLT/FORHANDLINGSLEDER **GRETE THORSBY**

Forsvarssjefens budsjettinnspill for perioden 2027–2036 synliggjør dette tydelig. Når ambisjonene ikke følges opp med tilstrekkelige ressurser, forskyves belastningen internt i organisasjonen – og i praksis over på personellet.

– Dersom Stortinget viderefører et ambisjonsnivå som ikke er fullt finansiert, innebærer det også en implisitt beslutning om hvem som skal bære risikoen, sier BFO-leder Dag Anders Stutlien.

PERSONELLET SOM BUFFER I LANGTIDSPLANEN

BFO understreker at Forsvarets operative evne i all hovedsak skapes av mennesker. Likevel ser organisasjonen en utvikling der personellet i økende grad brukes som buffer for strukturell underfinansiering i gjennomføringen av langtidsplanen. Kompetanse som er kritisk viktig for Forsvaret å beholde.

Over tid svekker dette både utholdenheten og evnen til å levere på Stortingets egne målsettinger i langtidsplanen.

POLITISK USYNLIGGJORT RISIKO

BFO advarer mot at behandlingen av langtidsplanen i for stor grad kan undervurdere den reelle risikoen i sektoren.

Når identifiserte merbehov ikke finansieres, er ikke det nøytral prioritering – det er en reell risikoaksept.

– Risikoen forsvinner ikke. Den flyttes nedover i organisasjonen og bæres av personellet, sier Stutlien.

TRENING OG BEREDSKAP SOM SALDERINGSPOST

BFO peker særlig på reduksjon i trening og

øving som et kritisk punkt i gjennomføringen av langtidsplanen.

Et moderne forsvar er avhengig av kontinuerlig trening og samvirke. Når øvingsnivået reduseres, svekkes ferdigheter og reaksjonsevne, sikkerhet og samhandlingsevne.

– Trening og øving er ikke en fleksibel budsjettpost, men en grunnleggende forutsetning for operativ evne, understreker leder BFO.

AMBISJON OG VIRKELIGHET I PERSONELLPOLITIKKEN

Tiltak som redusert inntak av vernepliktige og tidligere dimisjon bryter med langtidsplanens forutsetninger om vekst i personell og beredskap.

Hvis rekrutteringsgrunnet svekkes, undergraves også evnen til å bygge opp ny kapasitet – en forutsetning for at langtidsplanen skal lykkes.

Beholde kompetansen – en forutsetning for gjennomføring

BFO peker på at lønn, pensjon og karrieremuligheter er avgjørende for å beholde personell. Uten målrettede tiltak på dette området vil langtidsplanen møte økende gjennomføringsrisiko.

Organisasjonen uttrykker samtidig bekymring for at kommende avtaleprosesser knyttet til lønn og tariff i for stor grad vil være kostnadsstyrt, fremfor å understøtte operative behov.

EFFEKTIVISERING KREVER STYRING – IKKE SVEKKELSE

Manglende og utløpte avtaler bidrar etter BFOs vurdering til høyere kostnader og dårligere ressursutnyttelse.

Dette er ikke reell effektivisering, men et uttrykk for manglende styringsverktøy. Bedre av-

Bjørn Henrik Sævik
FORHANDLINGSLEDER

Grete Sandman
SENTRALT FRIKJØPT TILLITSVALGT M&E

«Trening og øving er ikke en fleksibel budsjettpost, men en grunnleggende forutsetning for operativ evne»

talestruktur fremstår som et konkret tiltak som kan både redusere kostnader og styrke operativ evne innenfor rammene av langtidsplanen.

TYDELIG VALG FOR STORTINGET

I behandlingen av revidert langtidsplan etterlyser BFO et tydeligere veivalg:

- enten må ambisjonsnivået fullt ut finansieres
- eller så må ambisjonene justeres åpent

Å videreføre et strukturelt gap og håndtere det internt i Forsvaret er etter BFOs vurdering

ikke bærekraftig. Utenriks- og forsvarskomiteén på Stortinget hadde frist til 28. mai 2026 med å legge fram en innstilling om den reviderte langtidsplanen som regjeringen publiserte i mars. Komiteén var på tidspunktet langt unna enighet og etter et møte i komiteén på 26. mai 2026, ble fristen utsatt med én uke.

– Et troverdig forsvar forutsetter samsvar mellom mål, oppgaver og ressurser. Hvis ikke, svekker vi både forsvarsevnen og samfunnssikkerheten over tid, sier Dag Anders Stutlien. ■

I behandlingen av revidert langtidsplan etterlyser BFO et tydeligere veivalg: enten må ambisjonsnivået fullt ut finansieres eller så må ambisjonene justeres åpent. Dette bildet er fra åpningen av Stortinget 2025 (Foto: Arun Rethnam Haug / Forsvaret).

HVA SKJER?

TARIFF OG MEDBESTEMMELSE NR. 2/2026

Lars Omberg
NESTLEDER BFO

Grete Thorsby
FORHANDLINGSLEDER

Jon Erling Johansen
FORHANDLINGSLEDER

////////////////////////////////////
Staten må ta ansvar for risiko som pålegges i tjenesten Personell må sikres full erstatning for skader under trening, øving og operativ tjeneste, mener BFO. Her ser vi soldater under et medic-kurs (Foto: Vanessa Andrea Vågstøl Hilland/Forsvaret).

Bjørn Henrik Sævik
FORHANDLINGSLEDER

Grete Sandman
SENTRALT FRIKJØPT TILLITSVALGT M&E

«BFO støtter hovedgrepene i proposisjonen – men mener samtidig at Forsvarets særlige behov fortsatt ikke er godt nok ivaretatt.»

Et viktig steg – men fortsatt hull i vernet for Forsvarets personell

Stortinget behandler nå Prop. 93 L (2025–2026), som foreslår endringer i folketrygdloven for å modernisere yrkesskaderegelverket

SKREVET AV OBLT/FORHANDLINGSLEDER GRETE THORSBY

BFO har jobbet med denne saken over tid, der forslaget som nå foreligger innebærer et viktig skifte. Kravene om at en arbeidsulykke må være «uventet» og belastningen «usedvanlig» foreslås fjernet. I stedet skal vurderingen ta utgangspunkt i den faktiske risikoen ved arbeidet. Dette er en nødvendig modernisering. For Forsvarets personell, som jevnlig utsettes for høy belastning gjennom trening, øvelser og operativ tjeneste, vil dette gi et mer realistisk og rettferdig vern.

BFO støtter hovedgrepene i proposisjonen – men mener samtidig at Forsvarets særlige behov fortsatt ikke er godt nok ivaretatt.

BEDRE TILPASNING TIL MILITÆR HVERDAG

I dag har enkelte skader falt utenfor fordi belastningen anses som en «normal» del av yrket. Det gjelder blant annet stridstrening, feltøvelser og fysiske tester. Med den foreslåtte omleggingen skal slike aktiviteter i større grad vurderes ut fra risikoen de faktisk innebærer, ikke hva som er vanlig i yrket.

Dette er et viktig fremskritt. Forsvarets virksomhet er grunnleggende annerledes enn i det sivile arbeidslivet – risiko er ikke et avvik, men en forutsetning for å løse oppdraget.

STATEN MÅ TA ANSVAR FOR PÅLAGT RISIKO

Samtidig mener BFO at forbedringene ikke er tilstrekkelige. Militært personell pålegges risiko gjennom ordre og tjenesteplikt – ofte uten mulighet til å reservere seg. Risikoen kan være både planlagt og uforutsigbar, og endre seg underveis i oppdrag.

Dette skaper gråsoner i dagens regelverk. Selv med foreslåtte endringer vil vurderinger fortsatt baseres på skjønn, særlig i grensen mot «livets

alminnelige risiko». Konsekvensen kan bli ulik praksis og svekket forutsigbarhet for den enkelte.

BFO mener derfor det er en svakhet at proposisjonen ikke samtidig foreslår en egen, sektorforankret løsning for Forsvaret.

BEHOV FOR EGEN HJEMMEL I FORSVARSLOVEN

For å sikre et reelt og helhetlig vern har BFO foreslått at det etableres en egen hjemmel i forsvarsloven, etter mønster fra politiet.

Hovedpoengene er klare:

- Staten må ta ansvar for risiko som pålegges i tjenesten
- Personell må sikres full erstatning for skader under trening, øving og operativ tjeneste
- Det må være likebehandling mellom beredskapsaktører
- Ordningen må gjelde alle som tjenestegjør – uavhengig av tilknytningsform

I tillegg bør det tydeliggjøres at militærtjeneste innebærer en utvidet normalrisiko som staten skal bære – ikke den enkelte arbeidstaker.

TILLIT KREVER BALANSE

Forsvarets personell løser oppdrag på vegne av fellesskapet, ofte under krevende og risikofylte forhold. Da må det også være en tydelig balanse mellom plikter og rettigheter.

Prop. 93 L er et viktig steg i riktig retning. Men uten en tydelig tilpasning til Forsvarets særpreg, vil det fortsatt være hull i vernet.

For BFO er budskapet klart: Når staten pålegger risiko, må staten også ta ansvaret. Dette ble også tydelig kommunisert da saken var oppe til muntlig høring i Stortingets Arbeids- og sosialkomité 21. mai 2026, der nestleder BFO Lars Inge Ullensvang deltok og kunne svare på viktige spørsmål knyttet til Forsvarets særpreg og behovet for en særregulering. ■

Lars Omberg
NESTLEDER BFO

Grete Thorsby
FORHANDLINGSLEDER

Jon Erling Johansen
FORHANDLINGSLEDER

PE-kurs under press: Når forberedelsene til utenlandstjeneste ikke holder mål

Forsvarets personell skal være best mulig forberedt før de reiser ut i internasjonal tjeneste. Erfaringene fra årets PE-kurs viser at vi er på vei i feil retning.

SKREVET AV OBLT/FORHANDLINGSLEDER **GRETE THORSBY**

Før tjeneste i utlandet gjennomfører personell som disponeres til Peacetime Establishment (PE) et obligatorisk PE-kurs. Hensikten er tydelig – å sikre at både den ansatte og medfølgende familie er forberedt på en ny arbeidshverdag og en ny livssituasjon i et annet land. Over tid har dette kurset utviklet seg til å gi en helhetlig innføring i praktiske, administrative og personelle rammebetingelser – alt fra flytteprosess og avtaleverk, til forsikringsordninger, kulturforståelse og støtte fra NOSU.

Dette er kunnskap som ikke bare er «nice to have», men avgjørende for å lykkes i internasjonal tjeneste – både profesjonelt og familiært.

ET TYDELIG VARSKO FRA ÅRETS KURSGJENNOMFØRING

BFO har fulgt årets gjennomføring tett, og tilbakemeldingene gir grunn til bekymring. Selv om vi fortsatt opplever at bidraget fra arbeidstakerorganisasjonene har høy verdi, er den samlede vurderingen klar. Dagens innretning av PE-kurset gir ikke en tilstrekkelig forsvarlig forberedelse.

Kjernen i utfordringen er en markant dreining bort fra fysisk kurs og over til en sterkt redusert digital løsning. Der man tidligere samlet personell over flere dager for helhetlig forberedelse, tilbys nå mange et digitalt kurs på rundt to timer. Enkelte grupper har i tillegg opplevd å ikke være inkludert i utgangspunktet.

Konsekvensene er merkbare.

Tilbakemeldingene fra kursdeltakerne er samstemte. Tidsrammen er for knapp, innholdet for overfladisk, og muligheten for dialog og avklaringer er sterkt begrenset. Den kanskje viktigste effekten fra tidligere kurs – nettverksbygging mellom kollegaer som skal ut i samme type tjeneste – er i praksis borte.

NÅR ANSVARET FLYTTES TIL INDIVIDET

Når forberedelsene svikter, forsvinner ikke behovet – det flyttes.

Personell som skal ut opplever nå at de selv må sette

sammen svarene på komplekse spørsmål knyttet til lønn, rettigheter, skatteforhold, trygd, helse og familiesituasjon. Dette skaper ikke bare usikkerhet, men også en betydelig merbelastning i en allerede krevende fase.

En av de som nylig har vært gjennom prosessen beskriver det slik:

«Jeg startet prosessen med forberedelsene til tjeneste i utlandet med en forventning og et inntrykk av at maskineriet i Forsvaret og støtteelementene var relativt veloljet i denne typen utfordringer, men de siste månedene har dessverre motbevist dette gjentatte ganger. Dette resulterer i en uforutsett økt forbruk av arbeidstid og fritid for å legge forholdene til rette og kunne stå rakrygget mot familien som gir slipp på egne jobber, skoler og venner.»

Sitatet illustrerer et viktig poeng – dette handler ikke bare om system og struktur, men om tillit. Tillit til at arbeidsgiver har lagt til rette for en forsvarlig overgang – også for de som står rundt den ansatte.

ØKT BELASTNING – OGSÅ FOR SYSTEMET

Fraværet av en helhetlig forberedende arena har også tydelige konsekvenser på systemnivå.

Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS), NOSU og øvrige støttemiljøer opplever økt trykk fra enkeltpersoner som må avklare forhold som tidligere ble håndtert i kurs. BFO registrerer det samme gjennom en økning i henvendelser fra medlemmer.

I tillegg går det betydelige ressurser med til å hente inn informasjon fra eksterne aktører som NAV, Skatteetaten og helsemyndigheter – ofte på problemstillinger som er velkjente og gjentakende.

Dette er ikke effektivisering. Det er fragmentering.

DIGITALISERING UTEN FAGLIG FORANKRING

Det er signalisert at fremtidig kursmodell i større grad skal baseres på digitale løsninger. BFO stiller spørsmål ved det faglige grunnlaget for denne utviklingen.

Digitale kurs kan være et nyttig supplement – særlig for

Bjørn Henrik Sævik
FORHANDLINGSLEDER

Grete Sandman
SENTRALT FRIKJØPT TILLITSVALGT M&E

«Kjernen i utfordringen er en markant dreining bort fra fysisk kurs og over til en sterkt redusert digital løsning.»

PE-tjeneste innebærer store omstillinger – ikke bare for den enkelte ansatte, men for hele familien. Her ser vi norske soldater fra Hans Majestet Kongens Garde utenfor Norfolk Virginia (Foto: Nathalie Sæbø-Thoresen/Forsvaret).

forberedelse og etterbruk. Men de kan ikke erstatte de grunnleggende kvalitetene ved et fysisk kurs: direkte dialog, mulighet for oppklaringer der og da, erfaringsutveksling og ikke minst relasjonsbygging.

Når begrunnelsen i hovedsak fremstår å være kostnadsreduksjon, er det grunn til å stille spørsmål ved prioriteringene. Kostnadene ved mangelfull forberedelse tas uansett – bare et annet sted.

VEIEN VIDERE: KJENT LØSNING – TYDELIGE KRAV

BFO mener løsningen er både tydelig og gjennomførbar.

- Fysisk PE-kurs må re-etableres som hovedmodell for all personell som skal ut i internasjonal tjeneste
- Digitale løsninger bør brukes som supplement – ikke erstatning
- Arbeidstakerorganisasjonenes bidrag må sikres tid og plass i programmet

- Kurset må ha tilstrekkelig varighet til å gi reell faglig bredde (minimum tre dager)

Dette er ikke nye krav, men et tilbakeblikk på det som tidligere har fungert.

ET SPØRSMÅL OM ANSVAR

PE-tjeneste innebærer store omstillinger – ikke bare for den enkelte ansatte, men for hele familien. Når Forsvaret sender personell ut, må vi være trygge på at de er godt nok rustet til å håndtere både oppdraget og hverdagen rundt.

Dette er et arbeidsgiveransvar som ikke kan forenkles bort. Dagens utvikling gir grunn til bekymring, og det haster med å korrigere kursen.

Personellet er Forsvarets viktigste ressurs, der ivaretagelse og et tydelig arbeidsgiveransvar er avgjørende for å sikre trygghet, forutsigbarhet og operativ evne under internasjonal tjeneste. ■

Pensjon på variable tillegg – manglende implementering!

BFO har jobbet iherdig med denne saken etter å ha vunnet frem med dommen i Høyesterett.

SKREVET AV NESTLEDER BFO **LARS OMBERG**

Det er gledelig at vårt medlem Eirik Hansen, som vant saken sin sak i Høyesterett, nå har fått beregnet sin pensjon på nytt, inkludert variable tillegg.

Dette er et viktig steg i riktig retning.

Til tross for Høyesteretts avgjørelse om at variable tillegg skal være pensjonsgivende, står fortsatt store deler av våre medlemmer i Forsvaret og øvrige etater i Forsvarssektoren uten klare svar.

Det er nå viktig med klare tidsplaner, tydelige avklaringer og rask oppfølging for å gjenopprette tilliten og sikre at pensjonsrettighetene faktisk blir fulgt opp i praksis.

SVAR TIL STORTINGET

I Stortinget har forsvarsministeren understreket at høyesterettsdommen får konkrete konsekvenser for Forsvaret og Kystvakten. I et svar uttalte statsråden fra Stortinget blant annet:

«Som en direkte konsekvens av avgjørelsen i Høyesterett vil Forsvaret også i løpet av kort tid iverksette innrapportering av fartøy- og landbasert vakttillegg for alle ansatte i Kystvakten til Statens pensjonskasse.»

Uttalelsen viser at regjeringen anerkjenner sammenhengen mellom tillegg og pensjon, i samsvar med høyesterettsdommen og det partene i Forsvaret er enige om i felles rapport.

MÅ FØLGE OPP DOMMEN

Når innrapportering skal starte er fortsatt uavklart. Partene i Forsvaret er enige gjennom felles rapport om hva som skal være pensjonsgivende. Forsvarssjefen har bekreftet det

Slik følger BFO opp saken videre:

» BFO har jevnlig dialog og møter med Forsvarets ledelse og Forsvarsdepartementet.

» I tillegg utøves det nødvendig samhandling med politisk nivå, der saken nå står.

» BFO erfarer at saken skal diskuteres på kommende regjeringkonferansen og at det i etterkant av dette vil komme nye konkrete avklaringer.

» BFO vil informere mer så snart det foreligger tydelige svar på veien videre.

samme i et eget tilsvarende til BFO og de øvrige arbeidstakerorganisasjonene.

For de ansatte handler dette ikke bare om tekniske løsninger, men om rettigheter og forutsigbarhet. Manglende fremdrift skaper usikkerhet både for dem som nærmer seg pensjon, og for dem som i årevis har hatt tillegg som en vesentlig del av sin inntekt.

BFO er også helt klare på at nye tvister ikke er ønskelig. Men hvis det blir nødvendig vil vi også følge opp i dette sporet, slik at denne saken kan avsluttes en gang for alle.

Det forventes nå at Forsvarsdepartementet og Forsvaret følger opp høyesterettsdommen og sørger for at ansatte behandles likt, uansett hvor de jobber i forsvarssektoren. ■

Nammo

SECURING THE FUTURE

VI LEVERER SIKKERHET FOR **NORGE, NORDEN OG NATO!**

Som en ledende produsent av ammunisjon og rakettmotorer, styrker Nammo forsvarsevnen til Norge og våre allierte. Vi bidrar til utvikling og finner nå veien inn på det moderne stridsfeltet med dronebaserte effektorer.

Med ny kapasitet på Raufoss og flere produksjonssteder i Norden mangedobler vi produksjonen – for økt trygghet i en usikker tid. Sammen med våre myndigheter tar vi et historisk løft for å beskytte Norge, Norden og NATO og fortsetter vår støtte til Ukraina.

www.nammo.com

Hvorfor slutter militært tilsatte – og hva lønns- og insentivprosjektet skal løse?

SKREVET AV NESTLEDER BFO LARS OMBERG

Forsvaret står overfor en kjent, men sammensatt utfordring – å rekruttere, utvikle og beholde kompetent personell over tid. Erfaringer fra forsvarssektoren viser at mange militært tilsatte opplever at belastningene ved tjenesten ikke står i tilstrekkelig balanse med rammebetingelsene. Lønns- og insentivprosjektet er etablert nettopp for å møte disse utfordringene, og BFO har deltatt i hele prosjektets varighet.

SAMMENSATTE ÅRSAKER TIL AT MILITÆRT TILSATTE SLUTTER!

Grunnlaget for prosjektet bygger på en enførent forståelse mellom partene av hva som driver avgang. Det er flere forhold går igjen, og dette samsvarer godt med FFI rapport 26/005 som handler om *Militære i Forsvaret – hvorfor blir de, og hvorfor slutter de?*

• Uforutsigbar arbeidstid

Dagens system gir betydelige variasjoner avhengig av aktivitet som øving, vakt og seiling. Dette gjør det vanskelig å planlegge balanse mellom jobb og familie.

• Høy belastning over lang tid

Militært personell utsettes for jevnlige perioder med høy arbeidsbelastning og fravær fra hjemmet, ofte med liten forutsigbarhet.

• Geografisk mobilitet og pendling

Mange må flytte flere ganger eller pendle over lengre tid, noe som oppleves krevende, spesielt for familier og to-karriere-husholdninger.

• Utfordringer med å kombinere jobb og familie

Livsfasoutfordringer er sentrale: det er krevende å kombinere militær karriere med familieliv og stabil bosituasjon.

• Kompleksitet og lite tilgjengelig avtaleverk

Regelverket oppleves vanskelig å forstå og praktisere, noe som skaper usikkerhet og ulik praktisering.

• Lønnsnivå – for lav grunnlønn

Mange oppgir for lav grunnlønn som sluttårsak.

• Personellforvaltning

Mangler i oppfølging og kapasitet i Forsvarets HR struktur medvirker til at ansatte velger å slutte.

HVA LØNNS- OG INSENTIVPROSJEKTET SKAL LØSE

BFO mener at lønns- og insentivprosjektet er det viktigste strukturtiltaket Forsvaret, og partene har igangsatt for å møte disse utfordringene. Prosjektet har rettet seg mot følgende områder.

1. Arbeidstid og godtgjøring

Her ligger kjernen i problembildet – og de viktigste tiltakene:

- Økt grad av forutsigbarhet → Bedre arbeidstidsplanlegging som gir forutsigbarhet over tid.
- Tydeligere skille mellom planlagt og ikke-planlagt aktivitet → Bedre kontroll og mer rettfærdig kompensasjon.
- Bedre balanse mellom belastning og kompensasjon → Kompensasjon skal i større grad gjenspeile faktisk belastning over tid.

2. Avtaleverk, styring og forvaltning

Prosjektet peker også på behovet for strukturelle forbedringer:

- Forenkling av regelverk og avtale → Gjøre systemet lettere å forstå og bruke.
- Tydeligere styring sentralt – større handlingsrom lokalt → Kombinere helhet med fleksibilitet.
- Bedre forvaltningskapasitet → Forutsetter at HR-systemer og kompetanse er godt tilpasset et Forsvar som skal vokse i tiden som kommer.

3. Geografisk mobilitet

En sentral årsak til avgang er knyttet til flytting og pendling. Prosjektet foreslår:

- Styrkede insentiver for flytting og pendling → Økonomiske og praktiske virkemidler målrettes bedre
- Fleksibel arbeidsplass som alternativ til flytting → Redusere behovet for fysisk mobilitet der det er mulig.
- Tiltak for å styrke insentivene i distriktene → Viktig for å opprettholde kompetanse i hele strukturen.

ET VIKTIG STRATEGISK GREP

Lønns- og insentivprosjektet er ikke bare et lønnsprosjekt – det er et strategisk grep for å styrke Forsvarets evne til å beholde kompetanse.

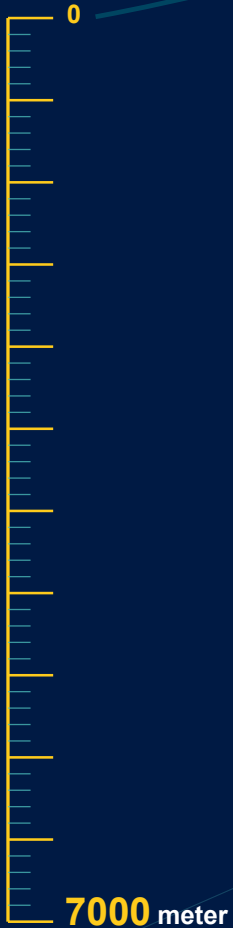
Lykkes vi med å redusere gapet mellom belastning, forutsigbarhet og kompensasjon, vil det ha direkte betydning for motivasjon, stabilitet og operativ evne.

For BFO er det avgjørende at de tiltakene som skal implementeres faktisk treffer de utfordringene personellet opplever i hverdagen. ■

INCREASE EFFICIENCY

in all your subsea operations with our full range of electric ROV systems - well proven at all depths

Read more about our high-performance electric ROV systems at www.argus-rs.no

ARGUS

REMOTE SYSTEMS

Lønnsoppgjøret 2026

SKREVET AVNESTLEDER BFO **LARS OMBERG**

Fredag 29 mai ble det enighet i lønnsoppgjøret i staten. Rammen for oppgjøret endte på 4,4 prosent, det samme som ble avtalt i frontfaget. Det betyr reallønnsvekst for alle våre medlemmer. Samtidig er det enighet om fire likelydende avtaler i Staten. Dette innebærer at alle parter i Forsvaret vil gjennomføre felles forhandlinger med felles lønnsmasse i årets lokale forhandlinger, slik det var frem til og med lønnsoppgjøret i 2015.

Det gis ikke et sentralt, generelt tillegg i dette oppgjøret. Alle tilleggene blir fordelt i lokale forhandlinger i virksomhetene, og for vår del Forsvaret. Det er avsatt 2,7 prosent til lokale forhandlinger

«Rammen for oppgjøret endte på 4,4 prosent, det samme som ble avtalt i frontfaget. Det betyr reallønnsvekst for alle våre medlemmer.»

i Forsvaret. En større andel av potten har blitt fordelt i lokale forhandlinger de siste årene, og det har vist seg å gi god uttelling for de fleste av våre medlemmer.

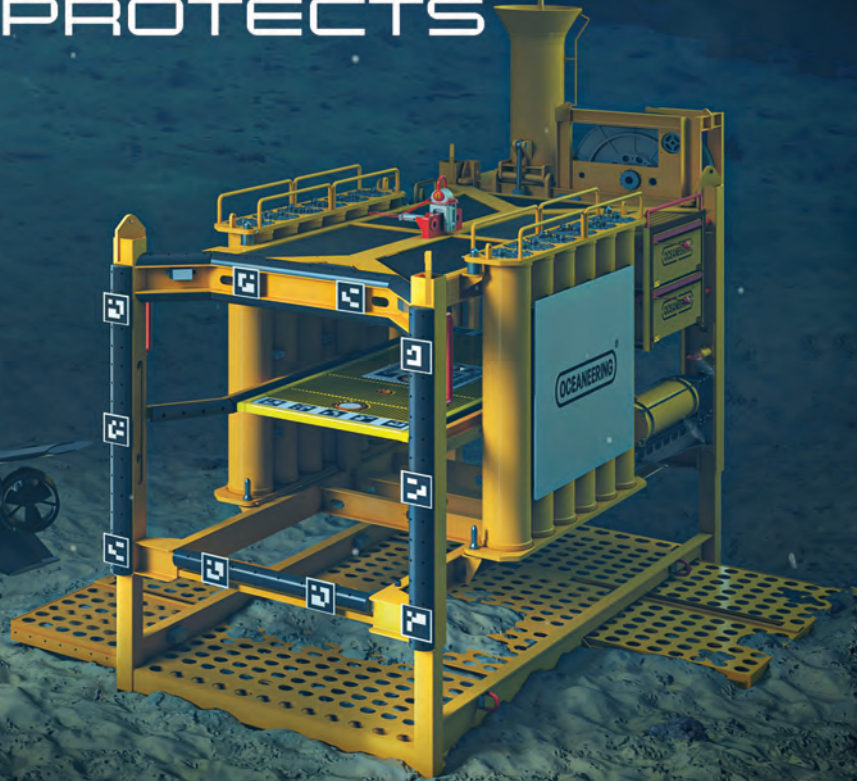
Her har BFO i samarbeid med øvrige parter og arbeidsgiver funnet gode løsnings for våre medlemmer.

BFO er derfor godt fornøyd med at årets oppgjør i sin helhet fordeles ut til den enkelte virksomhet. I hvilken grad det vil bli gjennomført delegerede forhandlinger ut til den enkelte Driftsenhet vil vi komme tilbake til når forhandlingene er i gang i løpet av august. I sammenheng med dette vil vi gjennomføre en intern og grundig prosess i forkant av forhandlingene. ■

Connecting What's Needed with What's Next™

AUTONOMY THAT PROTECTS

Autonomous residency that delivers continuous Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance where it matters most.

■ Connect with what's next at oceanering.com/freedom

Copyright ©2026 Oceanering International, Inc. All rights reserved.

KONTAKTINFO BFO

LEDER
Lars Ullensvang
907 67 282
lars.ullensvang@bfo.no

NESTLEDER
Lars Omberg
920 91 238
lars.omberg@bfo.no

SEKRETARIATSLÉDER
Svein-Erik Kræmer
901 81 970
svein.kramer@bfo.no

ADMINISTRASJONSANSVARLIG
Truls Navjord
959 71 596
truls.navjord@bfo.no

IT DRIFT- OG ARKIV ANSVARLIG
Kyrre Felde
970 99 880
kyrre.felde@bfo.no

MEDLEMSREGISTER
Mona Eriksen Rudberg
924 28 698
mona.rudberg@bfo.no

ØKONOMILEDER
Mona Skansen Audne
957 50 165
mona.audne@bfo.no

INFORMATION MANAGEMENT
Hilde Halling
901 12 670
hilde.halling@bfo.no

**LEDER KOMMUNIKASJONS-
AVDELINGEN**
Mia Nicoline Huitfeldt
959 02 014
mia.huitfeldt@bfo.no

REDAKTØR OFFISERSBLADET
Øyvind Førland Olsen
928 40 219
oyvind.olsen@bfo.no

REKRUTTERINGSANSVARLIG
Sindre Østnor
473 54 525
sindre.ostnor@bfo.no

REKRUTTERINGSANSVARLIG
Lars Kristian Bjonness Werven
93854443
lars.werven@bfo.no

MARKEDSFØRER
Rebecca Bruteig
466 83 011
rebecca.bruteig@bfo.no

SENTRALT FRIKJØPT TILLITSVALGT M&E
Grete Sandman
920 48 979
grete.sandman@bfo.no

FORHANDLINGSLEDER TARIFF
Jon Erling Johansen
924 70 604
jon.johansen@bfo.no

FORHANDLINGS-/MEDBEST.
Grete Thorsby
952 16 662
grete.thorsby@bfo.no

FORHANDLINGSLEDER TARIFF
Bjørn Sævik
990 96 214
bjorn.savik@bfo.no

KOMPETANSEUTVIKLER BFO
Stine Holth Fjuk
474 98 531
stine.fjuk@bfo.no

HTV HÆR
Rune Isvik
400 29 792
htv-haer@bfo.no

HTV SJØ
Per Ivar Haugen
934 59 898
per.haugen@bfo.no

HTV LUFT
Nikolai André Valvik
 472 93 924
 nikolai.valvik@bfo.no

HTV LUFT, VARA
Ivar Bergundhaugen
 909 95 424
 ivar.bergundhaugen@bfo.no

HTV HEIMEVERNET
Inge Øyen
 992 22 781
 inge.oyen@bfo.no

HTV FOH
Ove Fjeldstad
 990 40 636
 ove.fjeldstad@bfo.no

HTV HÆR, VARA
Håkon Widerøe
 924 55 769
 hakon.wideroe@bfo.no

HTV SJØ, VARA
John L Strømseng
 0540-3486/926 24 550
 john.stromseng@bfo.no

FPVS
Trond Arild Bølla
 992 15 663
 trond.bolla@bfo.no

UTLAND
SENTRALT FRIKJØPT TILLITSVALGT
Tor Gunnar Framnes
 930 53 744
 tor.framnes@bfo.no

SENTRALT FRIKJØPT TILLITSVALGT
Lars Kjeldseth
 476 66 768
 lars.kjeldseth@bfo.no

SENTRALT FRIKJØPT TILLITSVALGT
André Christian Solhaug
 930 98 893
 andre.solhaug@bfo.no

FMA, HOVEDTILLITSVALGT
Jarle Birkeli
 906 61 819
 HTV-FMA@bfo.no

FLO FRIKJØPT TILLITSVALGT
Kari Johanne Gudim
 474 64 371
 hvt-flo@bfo.no

HTV

CYFOR

Tore Knutsen
 958 65 362
 htv-cyfor@bfo.no

FST

Anja Meland Kongsland
 992 99 204
 htv-fst@bfo.no

FHS

Andre Berg Thomstad
 472 52 788
 htv-fhs@bfo.no

FFT

Kenneth B. Henriksen
 990 93 808
 htv-fft@bfo.no

FSAN

Håkon Trehjørningen
 472 38 333
 HTV-FSAN@bfo.no

FB

Vebjørn Hanssen
 404 35 973
 htv-fb@bfo.no

ETJ

Ta kontakt på e-post
 htv-etj@bfo.no

FS

Ola Jonson Bakk
 htv-fs@bfo.no

FD

Egil Daltveit
 950 60 162
 egil.daltveit@fd.dep.no

KAFO Landsstyre

LEDER KAFO

Jonas Hyggen Viken (KS)
 955 20 548
 E-post: kafo@bfo.no

NESTLEDER KAFO

Theodor Korstad (KS)
 E-post: kafo@bfo.no

SEKRETÆR KAFO

Mathias Goldmann (KS)
 E-post: kafo@bfo.no

Pensjonsbrev 2 - 2026

Ny og gammel pensjonsordning
samt årets trygdeoppgjør

Dette handler brevet om:

Du har selv ansvaret for at
pensjonen er korrekt

Derfor bør du lese det:

Sekretariatet får tildelt svært mange spørsmål om pensjonsordningen generelt. Det har vi stor forståelse for, og det er krevende at man startet arbeidet i 2018 og så har man enda ikke et system klart for den nye pensjonsordningen. Alt, med unntak av normert aldersgrense og delt lønnsgrunnlag er jo vedtatt.

Av pensjonistene Grethe
Bergersen og Ragnar Dahl

Kort om gammel og ny ordning – for nye lesere

Denne fremstillingen er en svært forkortet oppsummering av gammel og ny pensjonsordning. Detaljer finner du i tidligere utgaver av Offisersbladet.

Bruttoordningen: For militært tilsatte med særaldersgrense 60 år har pensjonsreformen medført store endringer. Den gamle ordningen var en bruttoordning (født før 1963) der pensjonen i stor grad var knyttet til sluttlønn og tjenestetid. Ved full opptjening, hhv 30 år i Statens pensjonskasse (SPK) og 40 år i folketrygden (NAV), får man 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonen ble samordnet og levealdersjustert ved fylte 67 år.

Påslagsordningen: Den nye ordningen (født i 1963 eller senere) er en påslagspensjon og garantien på 66 % ble opphevet. I denne ordningen bygges pensjonen opp gjennom hele yrkeslivet, og størrelsen på pensjonen avhenger av samlet opptjening før (oppsatt pensjon) og etter 2020 (påslagspensjon), hvor lenge du jobber, en levealdersjustering, samt samordning av oppsatt pensjon og det du har i NAV ved fylte 67 år.

Oppsatt pensjon: All pensjon pr 31.12.2019 samles i en oppsatt pensjon og opptjenings-tiden øker fra 30 år og inntil 40 år. Pensjonen reguleres med lønnsutviklingen og blir samordnet med den pensjonen du har i NAV ved fylte 67 år.

Påslagspensjon: Opptjening fra 2020 skjer i en påslagsordning og opptjeningen skjer i beholdninger for NAV, tjenestepensjon, betinget tjenestepensjon, særalderspåslag på 7.7 %, for noen også overgangspensjon og 2011-tillegg). Alle får en tidligpensjon (tidligere særalderspensjon) på 66 % av pensjonsgrunnlaget i fra de slutter og frem til 67 år.

85-årsregelen som gir deg mulighet til å gå av 3 år før den formelle aldersgrensen fases ut fra 1970 kullet måned for måned. For de som er født i 1973 er denne ordningen borte.

Normert aldersgrense: Stortinget er enige om å innføre normert aldersgrense, dvs at man lever 1 år lengre for hvert 10 år etter 1964. Det betyr at du må jobbe lengre og lengre, desto yngre du er. Disse reglene er formelt sett enda ikke vedtatt. Alle tidspunkter i pensjonslovgivningen forskyves parallelt.

Avkortning av pensjon årskull 1963–69: Disse kan tjene så mye de vil i privat sektor uten avkortning av pensjonen, men ble avkortet dersom man tok jobb i offentlig sektor. Disse får heller ingen avkortning av særalderspåslaget ved fortsatt arbeid etter fylte 65 år.

Avkortning av pensjon årskull 1970 og senere: For de som er født i 1970 og senere vil man, når man har tatt ut tidligpensjon, kunne tjene inntil 2.7 G (kr 368 712.-) før pensjonen blir avkortet, uavhengig om pensjonen kommer fra privat eller offentlig sektor. Avkortning av særalderspåslaget vil skje, på litt forskjellig måte (avhengig av om du jobber i offentlig eller privat sektor) om du fortsetter i jobb etter fylte 65 år og tjener over 1 G (kr 136 560.-)

Bortfall av plikten til å fratruke: Pr 1.juli 2025 ble plikten til å fratruke på særaldersgrensen opphevet. Alle kan jobbe til 70/72 år, og i den nye ordningen vokser beholdningene dine måned for måned og det sier seg selv at desto større beholdningene dine er når du går av med pensjon, desto mer får du i pensjon. Dette kan redusere verdien av oppsatt pensjon og samordningen med folketrygden på avgangstidspunktet som følge av stor opptjening i folketrygden.

Fleksibel alderspensjon: Noen tar ut folketrygden (NAV) fra fylt 62 år. Husk at vår pensjonsordning fortsatt >>

LGR TECHNOLOGIES

68.2421° N · 14.5784° E

MLTS

Mobile Lightweight Tactical Sensor

A compact radar-based detection system. Built for every situation.

+47 980 63 426

MAIN@LGRTECH.NO

WWW.LGRTECH.NO

LGRTECH.NO

«Det har alltid vært slik at det er du som pensjonsmottaker som må bevise at pensjonen din er korrekt.»

er summen av folketrygden og tjenestepensjon i begge ordningene, det er bare opptjeningsmåten som er endret. Tar du ut folketrygden 5 år før tiden (62 år), har du redusert beholdningen betydelig. SPK beregner fortsatt samordningen ved fylte 67 år som om du ikke har tatt ut folketrygden. Kort sagt vil du få mellom 75-150 000 mindre i pensjon hvert år resten av livet fra fylte 67 år. Ta kontakt med BFO før du vurderer å ta ut folketrygden.

Den nye samordningsfellen: Fleksibel alderspensjon (NAV) regnes som inntekt i den nye ordningen, til tross for at det er en pensjon. Dette betyr at de som tar ut folketrygden vil få særaldrestillegget redusert fra fylte 65 år. Vi antar at inntekten regnes som inntekt i offentlig sektor og det betyr at særaldrestillegget reduseres med 1/36 del pr måned til null. Fribeløpet før reduksjon av særaldrestillegget er 1 G (kr 136 560.-).

Kort sagt: Den gamle ordningen var basert på sluttlønn og ga stor grad av forutsigbarhet. Den nye ordningen er basert på livslang opptjening og gjør at pensjonen i større grad påvirkes av den enkeltes yrkeskarriere og valg gjennom arbeidslivet og er mer komplisert å forstå. Noen sier at man skal komme omtrent likt ut, men etter vårt skjønn kan dette gå begge veier, helt avhengig av hvor lenge man jobber og hvorvidt man beholder særalderspåslaget.

Status på arbeidet

Variable tillegg – ATF: Situasjonen mht hvorvidt tillegg etter ATF skal være pensjonsgivende er fortsatt under behandling. Forsvarssjef og tjenestemannsorganisasjonene er enige om det meste, det er uklarhet i hva som skjer mellom Forsvarsdepartementet (FD), Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) og SPK.

Status delt pensjonsgrunnlag: Delt pensjonsgrunnlag skal beskytte ansatte som går ned i lønn mot slutten av karrieren. Ordningen innebærer at pensjonen kan beregnes med utgangspunkt i både et tidligere høyere pensjonsgrunnlag og den lavere lønnen ved fratreden. Hensikten er å unngå at personer som skifter stilling, går ned i grad eller tar andre oppgaver mot slutten av yrkeslivet får en urimelig lav pensjon, særlig aktuell for de som var i INTOPS i 2006-12.

Etter at lønnstrinnsystemet i staten ble avvirket i 2024, oppstod spørsmålet om hvordan det tidligere pensjons-

grunnlaget skulle reguleres fram til pensjonering. AID har foreslått regulering med konsumprisindeksen (KPI), mens LO Stat, Unio, YS Stat og Akademikerne har foreslått G-regulering både for vilkårsprøvingen og pensjonsberegningen.

Vilkårsprøvingen er det SPK gjør når de vurderer om du reelt sett har gått ned i lønn eller ikke på sluttidspunktet. Dersom pensjonsgrunnlaget reguleres med KPI og du har mange år igjen, kan fort konsekvensen bli at du ikke har hatt nedgang i lønn, da den nye lønnen du har hatt, har tatt igjen den gamle (inklusive 1/48 G).

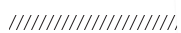
Forskjellen er viktig fordi G normalt følger lønnsutviklingen i samfunnet, mens KPI følger prisutviklingen. Over tid vil derfor KPI-regulering som regel gi en svakere utvikling enn G-regulering. For ansatte som har mange år igjen til pensjonering etter lønnsnedgangen, kan valget av reguleringsmetode få betydelig betydning for størrelsen på framtidig pensjon.

Regulering av tidligere pensjonsgrunnlag på 1 million kroner	Utvikling	Verdi 2026
G-regulering fra kr 92 576 i 2016 til kr 136 549 i 2026.	Ca. 47,5 %	1 475 000.-
KPI-regulering april 2016 til april 2026	CA 37,6 %	1 376 000.-
Forskjell i pensjon		Kr 99 000.-

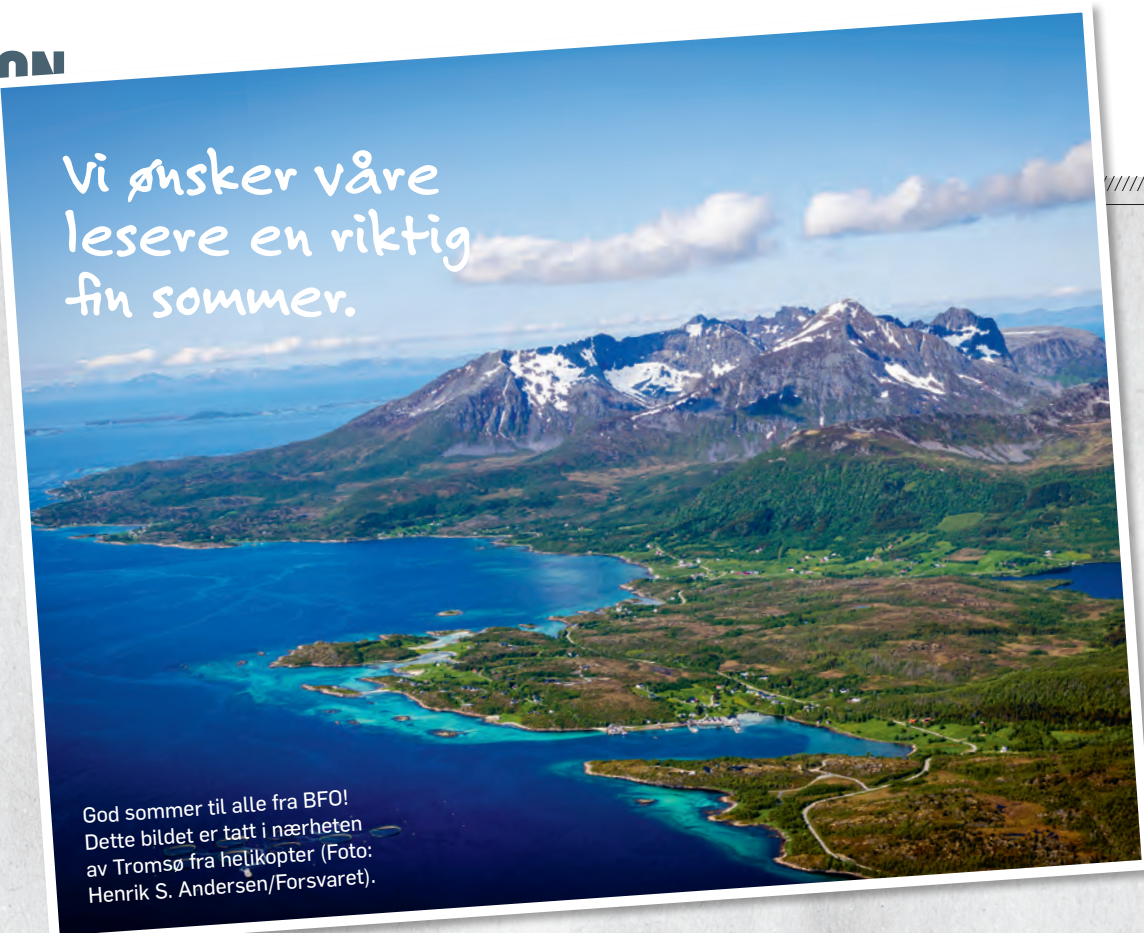
Saken er fortsatt ikke endelig avklart, men dere ser at KPI både kan føre til at færre får delt lønnsgrunnlag, samtidig som pensjonsgrunnlaget blir dårligere.

Manglende oversikt og redusert kontroll på egen pensjon

Det har alltid vært slik at det er du som pensjonsmottaker som må bevise at pensjonen din er korrekt. Dette skjer ved at SPK ber deg vurdere og korrigere eventuelle feil. I den nye ordningen med oppsatt pensjon, uten en lang forklaring, blir det umulig for en pensjonsmottaker å kontrollere om pensjonen blir korrekt, både før og etter 2020. BFO forventer at SPK gir tilstrekkelig informasjon til at slik kontrollplikt lar seg gjennomføre. »

Vi ønsker våre lesere en riktig fin sommer.

God sommer til alle fra BFO!
 Dette bildet er tatt i nærheten av Tromsø fra helikopter (Foto: Henrik S. Andersen/Forsvaret).

Utfordring ved skifte av arbeidsgiver og pensjonskasse

Dersom du velger å slutte i Forsvaret og begynner å jobbe i en virksomhet med overføringsavtale med SPK, blir det vanskelig å få korrekte pensjonsberegninger. Det er alltid siste pensjonsleverandør som skal beregne din pensjon. Slutter du i Forsvaret og begynner eksempelvis i kommunen, finner du informasjon om deg selv i SPK, men pensjonskalkulatoren vil ikke fungere. Får du informasjon om din pensjon, må du alltid henvende deg til siste arbeidsgiver.

Årets trygdeoppgjør

Mange klager på trygdeoppgjøret. De siste 5 årene har samlet utvikling i perioden 2021-2026 gått fra 1 G kr 106 399,- til kr 136 549,- utviklingen. Grunnbeløpet har altså økt med kr 30 150 kr, dvs en utvikling ca. 28.3 %. Tabellen under viser utviklingen de siste 5 årene.

2022	2023	2024	2025	2026
kr 5 078,-	kr 7 143,-	kr 5408,-	kr 6132,-	kr 6389,-
4,77 %	6,41 %	4,56 %	4,94 %	4,91 %

Trygdeoppgjøret 2026 ga en økning jf. tabellen over fra 1. mai 2026. Dette tilsvarer en økning 4,91 prosent.

Årsveksten i G er beregnet til om lag 4,37 prosent. 91 % utgjør økningen for 8 (mai-des) måneder, mens årsveksten er fra mai til april (12 mnd.).

Den enkleste måten å finne ut hva din pensjonsutvikling blir i nav og for pensjon under utbetaling er å multiplisere din brutto pensjon med 1,0469. Eks NAV kr 35 000.- x 1,0469 = kr 36 641,50, dvs en økning på kr 19 698.- For løpende alderspensjon (SPK) brutto pensjon kr 500 000.- x 1,0469 = en økning på kr 23 450.-

Alderspensjon under utbetaling økes med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten dvs 4.69 % mens uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og andre ytelser som følger G, reguleres i takt med grunnbeløpet, som er på 4.91 %

Det nye grunnbeløpet påvirker også en rekke andre ordninger, blant annet: opptjeningstak i folketrygden, barnetillegg, enkelte forsikringsutbetalinger, fribeløp og inntektsgrenser, samt flere offentlige pensjons- og trygdeordninger.

Litt om BFOs pensjonskalkulator

Vi er på det meste ferdig med ny pensjonskalkulator, vi venter på beslutningen om delt pensjonsgrunnlag skal reguleres med G eller KPI, samt noen andre faktorer SPK holder på med. Vi regner med å kunne beregne pensjon på ny pensjonsordning fra 1.august 2026. ■

PELI™ TRANSPORTKASSER

Optimal beskyttelse – designet for de tøffeste forhold!

SE
UTVALGET

SPESIAL-
MODELLER

HVORFOR VELGE PELI™

- + Enormt utvalg av vanntette, uknuselige, støtdempende og støvtette kasser med livstidsgaranti
- + Skreddersydde transportkasser på spesialmål
- + Spesialmodeller utviklet for Forsvaret
- + Godkjenninger: IP67, STANAG 4280 og DEF-STAN 81-41
- + Kasseinnredning tilpasset ditt behov, produsert i våre lokaler

ROW FOR UKRAINE

Helt alene over Nordsjøen

Fire kadetter skal ro 1200 kilometer i en båt på sju meter. På det meste er de flere hundre kilometer unna land, og langt fra hjelp.

TEKST & FOTO ØYVIND FØRLAND OLSEN

«Her skal vi bo og leve i cirka 14 dager veldig tett på hverandre.»

TEKNISK ANSVARLIG
ERIK GULBRANDSEN

Henrik Listhaug (t.v.) Aleksander Skogly-Jensen, Frikk Ekeberg og Erik Gulbrandsen er forberedt på at det vil kreve mental og fysisk styrke å ro 1200 kilometer fra Bergen til London.

Ute på sjøen noen hundre meter fra Sjøkrigsskolen får fire kadetter robåten opp i fart. Det delfinliggende skroget skyter fart - først i to knop, så tas det ekstra tak.

Tre knop, fire, fem, seks, sju...

Alexander Skogly-Jensen og Henrik Listhaug skjærer grimaser og smiler. Frikk Ekeberg og Erik Gulbrandsen gliser mens de observerer fra akterenden av båten.

De ekstra kraftige åretakene er bare en liten forsmak på hva som venter dem. 27. juni blir det alvor. Da skal nemlig de fire kadettene begi seg ut på sitt livs største seilas i en robåt på 7,5 meter. Målet er London, misjonen er å samle inn penger til «Fritt Ukraina».

Men først må de krysse Nordsjøen, ro ned østkysten av De britiske øyer og inn i Themsens. De skal klare seg alene, helt uten etterforsyninger av mat og vann, og uten følgebåt.

Hvis alt går etter planen når de målet 12. juli.

- Det er lagt «kanalplaner» som sier noe om hvem vi kan kontakte på de ulike stedene vi måtte være. Litt avhengig av hvor vi er skal hjelpen komme ganske raskt. Lengst unna er mellom Marstein fyr og Shetland. Da blir det tre-fire dager hvor vi er ganske alene, sier Skogly-Jensen.

I likhet med to av de andre besetningsmedlem-

- Vi kjenner hverandre veldig godt - vi kjenner våre svake sider og våre styrker, sier Aleksander Skogly-Jensen som er 22 år og fra Oslo. Han studerer militær logistikk og ledelse ved Sjøkrigsskolen. Han er kaptein og navigatør om bord robåten.

mene graduerer han fra Sjøkrigsskolen dagen før de kaster loss.

KAN RETTE SEG OPP

- Her skal vi bo og leve i cirka 14 dager veldig tett på hverandre, sier Erik Gulbrandsen.

23-åringen fra Ålesund er teknisk ansvarlig under overfarten til London

- Det er ikke store båten. Men i sjøen er den bra, den er god å ro, og den er laget for å tåle hardt farvann. Den er konstruert for å tåle Nordsjøen, sier Gulbrandsen som viser til at båten også er selvopprettende i tilfelle den skulle kantre.

Han forteller at de har fått Starlink og kommunikasjonssystemer for å logge hvor de er og holde kontakten med omverdenen.

I teorien skal det også være mulig å følge fotball-VM, få til også når de er langt ute på Nordsjøen.

- På det lengste er de rundt 220 kilometer unna land - i begge ender. Da er vi ganske alene, sier Skogly-Jensen.

LASTET MED FR OG SJOKOLADE

Båten veier under 300 kilo, men det er før fire kadetter har mønstret på og fartøyet er lastet med drøyt 200 feltrasjoner (FR), mange liter vann - en god del snacks og sjokolade. Det blir 20-åringens drivstoff på vei mot målet. >>

«Ro, ro, ro». Kadettene må holde en snittfart på rundt to knop, eller nesten fire kilometer, hele døgnet i to uker for å nå målet innen to uker.

ROW FOR UKRAINE

– Vi får mye hjelp også – vi er ikke bare fire kadetter som står helt alene, sier Erik Gulbrandsen. Han er 23 år og fra Ålesund. Gulbrandsen studerer marineingeniør – maskin ved Sjøkrigsskolen, og er teknisk ansvarlig om bord.

– Vi har alle valgt dette frivillig så terskelen for å gi seg er høy sier Frikk Ekeberg som er 23 år og fra Oslo. Han studerer marineingeniør – våpensystemer, elektronikk og data ved Sjøkrigsskolen. I tillegg til å ro har han ansvaret for markedsføring og kommunikasjon i forbindelse med prosjektet

I tillegg har de et osmoseanlegg om bord som gjør sjøvann om til ferskvann det er trygt å drikke. Det gjør at de slipper å ha med seg flere hundre liter vann.

Hver kilo teller, og jo tyngre båten er desto mer kraftkrevende blir det å ro, forklarer Henrik Listhaug.

– Vi må holde en fart på rundt to knop (cirka fire kilometer i timen) for å nå fram innen de 14 dagene vi ser for oss. Vi har også mulighet til å kaste ut en type drivanker hvis vi skulle oppleve å ha negativ fremdrift, sier Listhaug som har rollen som medic om bord.

– Hva er det som er de største farene i forbindelse med turen?

– Det er mye som kan gå galt på en sånn overfart - hvis det skjer noe medisinsk på gutta – at noen blir skadet eller vi får sykdom om bord. Vi bor å tett at hvis én blir syk da blir sannsynligvis alle det. Hvis vi må hive folk i land fordi de blir syke, skal vi klare å gjennomføre det med bare to av oss.

– Men den største faren vi har identifisert, er annen skipsfart. Vi er en liten båt som ikke nødvendigvis er like lett å se for andre store fartøy, forklarer Listhaug.

VIL IKKE VÆRE DØDVEKT

– Min største frykt er å være dødvekt, bare spise

– Vår største frykt er ikke å få det til. Vi har gått hardt ut, sier Henrik Listhaug. Han er 23 år fra og fra Asker. Listhaug studerer marineingeniør – maskin ved Sjøkrigsskolen. Hans rolle om bord er medic og sikkerhetsansvarlig.

mat og ikke være i stand til å ro, sier Frikk Ekeberg som har ansvaret for å følge opp medier og skape oppmerksomhet rundt prosjektet

– Mest av alt gleder meg enormt til å begynne 27. juni. Da er vi ferdig med skole, det er ferie og at vi bare kan fokusere på å ta åretakene.

– Det blir «ferie» med to ukers blodslit ...?

– Ja, det stemmer, ler Frikk Ekeberg.

– Er det noen som har prøvd å få dere på bedre tanker, og ikke utsette dere selv for dette?

– Jeg tror ikke moren min trodde helt på det da hun hørte det først. Det er egentlig litt rart fordi jeg pleier ikke å «melde ting» uten at jeg gjennomfører. Kanskje hun så får seg at vi skulle gjøre det med en trebåt i starten. ■

Row for Ukraine

» Prosjektet «Row for Ukraine» har som målsetting å samle inn 500.000 kroner til organisasjonen «Fritt Ukraina».

» Innsamlingen skjer vi Spleis

Fritt Ukraina har som formål «Å støtte de ukrainske styrkene som risikerer sine liv for demokratiet og en regelstyrt verdensorden».

» 27. juni legger kadettene Aleksander Skogly-Jensen, Frikk Ekeberg, Henrik Listhaug og Erik Gulbrandsen ut på den 1200 kilometer lange overfarten fra Bergen til London.

» Roturen er beregnet til å ta cirka 14 dager

NAVAL SERVICES

WESTCON BYGGER BEREDSKAP FOR FREMTIDEN

Westcon Yards har vedlikeholdsansvar for
16 av Forsvarets fartøy - inkludert de norske fregattene

Dette gir oss:

- Unik operativ innsikt
- Dokumentert leveranseevne
- Høyeste krav til sikkerhet og kvalitet

Les mer på:
westconyards.no/naval

OMT i Sjøforsvaret – et unødvendig klasseskille

Mange spesialister ser at deres muligheter er bedre utenfor Sjøforsvaret. Det fører til at de slutter.

AV **PER IVAR HAUGEN**, HOVEDTILLITSVALGT I SJØFORSVARET FOR BEFALETS FELLESORGANISASJON

I 2015 beskrev en klok mann i Kystvakten OMT (Ordnning for Militært Tilsatte) slik: «OMT er en ny personellordning som skal løse noen problemer vi ikke visste vi hadde samt påføre oss en haug med nye».

Nå i 2026, på sjetten året etter full implementering er det med dysterhet jeg tenker tilbake og erkjenner hvor rett jeg mener han hadde.

Kystvakten, og i stor grad resten av Sjøforsvaret, hadde før OMT en ganske stor andel av godt voksne ansatte (generalister) med lang ståtid og høy realkompetanse. De største utfordringene var at matroser (dagens konstabler) bare fikk tre-års kontrakter i til sammen maksimalt ni år, og at personell uten bachelor ikke fikk tilsetning som befal lengre enn til fylte 35/38 år. Sjøforsvaret ønsket å gi tilsetning til pensjonsalder 60 år til majoriteten av disse. De fleste hadde sertifikatgivende fagutdanning fra militær eller sivil utdanning.

Gjennom tjenesten kunne de fleste få samme muligheter til karrieremessig progresjon på fartøyene, slik det som hovedregel er i all annen skipsfart i verden.

SMÅ SÅRBARE FAGFELT

Evaluerer av avdelingsbefalsordningen som vi hadde frem til

2016 pekte på at Sjøforsvarets største problem var mange små fagfelt med så lite som 20 personer i hvert. Det gjorde Sjøforsvaret veldig sårbar ved avgang og fravær.

Sjøforsvaret gjennomførte også en omstilling kalt «Steg 1» på samme tid. Gjennom denne ble mange stillinger i datidens treningssentre flyttet til fartøyene med mål om økt seiling. Dette personellet hadde fungert som vikarer for fartøyene som gjennom «lean maning konsept» var bemannet med minst mulig personell for å kunne seile.

Hva har så OMT gitt Sjøforsvaret?

Bachelor er ikke lenger krav for å få tilsetning til pensjonsalder 60 år. Sjøforsvaret har i stort gått bort fra tilsetning til 35 år med tilsetning til pensjonsalder 60 år som ny hovedregel. Dette fremstår som best for både personellet og Sjøforsvaret.

TO SØYLER

Videre har vi splittet de ansatte i to søyler der spesialistene (OR) skal ha ekspertkompetanse innen fagene og ha lang ståtid. Offiserene (OF) skal i utgangspunktet ha mindre fagkompetanse, men være dyktige på kommandomessig ledelse og stige raskt i gradene mens de leder spesialistene. (Sjøforsvaret forsøkte lenge å få benytte et høyt antall «skråstrekstillinger» der en mente begge søyler kunne gjøre en like god jobb, men dette ble ikke akseptert).

Ser vi dette i sammenheng med de mange små fagfeltene består disse nå kanskje bare av 4 OF eller 16 OR.

AVGANG OG FRAVÆR

Dermed er fagfeltene enda mer utsatt ved avgang og fravær, og vi blir mer sårbare.

Begge søyler har gjennom URE (Utdanningsreformen) fått lengre utdanninger. For spesialistene gjøres dette primært i parallell med ordinær tjeneste som medfører økt funksjonelt fravær. Når Steg 1 fjernet «vikarpoolen» må personell lånes fra annen besetning som skulle hatt hvile. Alternativt må fartøyet seile med redusert bemanning og kompetanse. I verste fall må Sjøforsvaret kansellere seilas.

Fagplanene for VBU1og VBU2 (videregående befalsutdannelse) for spesialistene er i sum stort sett lik fagplanen for kvalifiseringskurset for grunnleggende offiserskompetanse. Tilsvarende er VBU3 for spesialistene omtrent identisk med Stabsskolen for offiserene. Da har vi «to komplementære» søyler som i hovedsak består av personell med lik sertifikatgivende maritim

«Mange spesialister ser at deres muligheter forringes kraftig i Sjøforsvaret, sammenlignet med sivil skipsfart.»

fagutdanning og med påbygg av nesten identisk profesjonsutdanning. På tross av dette er den ene gruppen definert som spesialister og den andre offiserer.

Dekks- eller maskinoffiserssertifikatene, og mye av annen fagutdanning spesialistene våre har, gir de muligheter til å påta seg stillinger på alle nivåer på sivile fartøyer. På Sjøforsvarets fartøyer er de kraftig begrenset da det kun er offiserene som skal ha de høyeste stillingene. Uansett er deler av fartøyene våre for små til at vi kan ha to fullverdige personellsøyler om bord. På enkelte fartøyer kan spesialistene nå toppnoden, men ikke på andre. Likelydende stillinger plasseres dermed i forskjellige søyler på forskjellige fartøyer. Dette skjer også i landorganisasjonen.

FÆRRE MULIGHETER

Mange spesialister ser at deres muligheter forringes kraftig i Sjøforsvaret, sammenlignet med sivil

skipsfart. Det fører til at mange heller velger en sivil karriere. Det norske samfunn er ikke slik at mange ønsker å jobbe utelukkende på underordnet nivå når de vet de har nødvendig kompetanse til å komme seg videre.

Strukturen i Sjøforsvaret skal bygges ut fra hvilken kompetanse som er nødvendig i den enkelte stilling for å få jobben gjort. Behov for kompetanse i kombinasjon med arbeidsoppgavene, samt ansvar og myndighet skal i utgangspunktet tilsi hvilken personellkategori og grad stillingen skal ha. Sjøforsvaret drøfter nå om stillinger fortløpende mellom kategoriene offiser, spesialist og sivil, samt opp og ned i grad. Oftest er dette kun basert på hvilken fagkompetanse som er nødvendig og hvilket personell som i øyeblikket er gripbart til stillingen.

Personlig tror jeg Sjøforsvaret hadde vært best tjent med en generalistordning, med mulighet for å stå lenge i stilling på samme nivå og med T60 tilsetning for alle. ■

På enkelte fartøyer kan spesialistene nå toppnoden, men ikke på andre, skriver Per Ivar Haugen. På bildet ser vi en radiooperatør om bord KNM Roald Amundsen (Foto: Edward Valentin Coates / Forsvaret).

NÅR INFORMASJONEN MÅ BLI I ROMMET

Møteromssikring, RF-skjerming og teknisk sikkerhetskontroll.

FORTROLIGE MØTER OG TRYGG MOBILOPPBEVARING

MØTEROMSSIKRING MED MARENUS

NoiseBox gir trygg oppbevaring av mobiltelefoner og andre enheter under fortrolige møter.

TEKNISK KONTROLL OG SØK

PROFESJONELT UTSTYR FOR TSCM OG TEKNISK KONTROLL

Utstyr fra REI for TSCM, teknisk kontroll og avdekking av uønsket elektronikk.

FARADAYSKJERMING

POSER, BAGER, TILT OG ROMLØSNINGER

RF-skjerming for mobiltelefoner, samband, GPS, nettbrett, PC-er og annet elektronisk utstyr.

Er du og din familie riktig forsikret?

BFO Individuell dekker deg, BFO Familie dekker deg og hjemmeboende barn. BFO Partner dekker din partner, samboer eller ektefelle.

Er du nysgjerrig på flere av fordelene dine som BFO-medlem?

Kontakt oss på 21 49 59 95, eller e-post bfo@if.no

BFO Individuell	BFO Familie	BFO Partner
<ul style="list-style-type: none">• Ulykke• Krigsrisiko• Kritisk sykdom• Arbeidsuførhet• Dødsfall• Inkluderer 15 timer gratis juridisk bistand per sak (per år) hos Solver.	<ul style="list-style-type: none">• Ulykke• Krigsrisiko• Kritisk sykdom• Arbeidsuførhet• Dødsfall• Inkluderer 15 timer gratis juridisk bistand per sak (per år) hos Solver	<ul style="list-style-type: none">• Ulykke• Kritisk sykdom• Arbeidsuførhet• Dødsfall
Ring for deg.	Forsikring for deg og hjemmeboende barn.	For deg som partner/samboer/ektefelle

I samarbeid med

TRUSTED SOLUTIONS FOR
WEAPON MAINTENANCE AND
BARREL CLEANING

BREAK FREE

New Break-Free CLP Formula

**– Same Proven Performance, Improved
Safety Profile**

CLP System is proud to introduce the latest generation of Break-Free CLP, featuring an updated formulation developed to meet today's demanding requirements for cleaning, lubrication, and corrosion protection.

- ▶ The substance previously classified as potentially harmful to human health has been removed from the formulation.
- ▶ Improved safety profile while maintaining the proven performance trusted by military and professional users worldwide.
- ▶ Cleans, lubricates, and preserves in one product.
- ▶ Excellent corrosion protection.
- ▶ Reduces wear and friction.
- ▶ Reliable performance in demanding environments and extreme climates.

VPBB™

VPBB

– Vibrating Pneumatic Bore Brush

CLP System's patented VPBB (Vibrating Pneumatic Bore Brush) system is designed to simplify and accelerate the cleaning of artillery, tank, mortar, and naval gun barrels.

- ▶ Pneumatically powered using compressed air.
- ▶ Significantly reduces cleaning time and operator workload.
- ▶ Effectively removes fouling, carbon deposits, and propellant residues.
- ▶ Available for calibers ranging from 76 mm to 200 mm.
- ▶ In service with leading defense manufacturers and armed forces worldwide.
- ▶ For optimal cleaning performance and long-term barrel protection, the use of Break-Free CLP in combination with the VPBB system is recommended.

KAFOs nye kjernestyre

Kadettenes Fellesorganisasjon har valgt nytt landsstyre. Bli kjent med hvem de er og hva de bryr seg om.

Jonas Hyggen Viken, leder i KAFO

Jeg heter Jonas Hyggen Viken, er 25 år gammel og har vært i Forsvaret siden 2020. Her har jeg jobbet som lagfører frem til jeg begynte på Krigsskolen, og går nå 2. året her. Årene som lagfører har gitt meg verdifull erfaring innen ledelse og faglig utvikling, og bekreftet min interesse for å satse videre på en militær karriere.

Etter KAFO kongress har jeg tatt over som leder i KAFO. For meg handler vervet om å sørge for at kadettenes saker faktisk blir hørt. Som leder er jeg i en posisjon hvor jeg kan på virke dette direkte, samt sørge for at KAFO er en organisasjon som faktisk gjør en forskjell. Noe som gir meg mye motivasjon. At jeg kjenner organisasjonen godt og kan bidra til kontinuitet i styret, ser jeg også på som en styrke.

VIKTIGE SAKER FREMOVER

Kongressen var preget av stort engasjement, og mye av diskusjonen dreide seg om militær student som ordning. Hva det bør innebære, og hvilken retning skal KAFO ta.

«Innsparingene ved FHS tar vi også på alvor. KAFO har et ansvar overfor kadetter for å påse at kostnadsbesparende tiltak ikke går på bekostning av kadettens hverdag eller faglige utbytte.»

Bør militær student ligne mer på ordinære ansattvilkår, eller skal det bygges videre på en modell som ligner vernepliktige, med fokus på å bedre rettigheter og vilkår. Det er foreløpig stor usikkerhet rundt dette, og det finnes ikke ett enkelt svar. Veien videre for KAFO handler derfor om å finne ut hva kadetter flest faktisk ønsker, og så følge opp den retningen.

Bosituasjon er en annen sak vi følger tett. Det er svært positivt at mye forlegning nå pusses opp, det kommer til å gjøre en forskjell for mange kadetter. Samtidig skaper oppussingen press på kort sikt for de kadettene det gjelder. KAFO må sørge for at vi har oversikt over hva som skjer ved de ulike skolene, og stille krav der det er nødvendig.

Innsparingene ved FHS tar vi også på alvor. KAFO har et ansvar overfor kadetter for å påse at kostnadsbesparende tiltak ikke går på bekostning av kadettens hverdag eller faglige utbytte. Det er en balansegang vi må følge nøye og ikke være redd for å si ifra om.

Jeg gleder meg til året som kommer, og ser frem til å jobbe tett med et engasjert styre. »

«Gjennom tiden min i Forsvaret har jeg lært hvor viktig god kommunikasjon og samarbeid er, og jeg håper å kunne være en person kadetter føler de kan ta kontakt med dersom det er saker eller utfordringer de ønsker å løfte frem.»

NESTLEDER THEODOR THORSTAD

Theodor Thorstad, nestleder

Hei! Mitt navn er Theodor Thorstad, jeg er 23 år og går 2. avdeling operativ på Krigsskolen. Før jeg begynte på Krigsskolen gjennomførte jeg førstegangstjeneste i Porsanger bataljon. Som person er jeg utadvendt og glad i å bli kjent med nye mennesker. Jeg setter stor pris på det sosiale miljøet på skolen og mener et godt samhold er viktig både for trivsel og utvikling.

Jeg har nylig gått inn i rollen som nestleder i KAFO, og ser frem til et spennende år hvor jeg får muligheten til å bidra på vegne av kadettene. For meg er det viktig at KAFO er en synlig og tilgjengelig organisasjon som representerer medlemmenes interesser på en god måte.

Gjennom tiden min i Forsvaret har jeg lært hvor viktig god kommunikasjon og samarbeid er, og jeg håper å kunne være en person kadetter føler de kan ta kontakt med dersom det er saker eller utfordringer de ønsker å løfte frem. Jeg tror mye løses gjennom god dialog, tilgjengelighet og et aktivt arbeid for å representere medlemmenes interesser på best mulig måte.

Ved siden av studiehverdagen liker jeg å være sosial, holde meg aktiv og bruke tid med gode folk rundt meg. Jeg gleder meg til året som kommer, samarbeidet med resten av styret og til å bli bedre kjent med enda flere gjennom arbeidet i KAFO.

Mathias Goldmann, sekretær

Hei! Mitt navn er Mathias Goldmann. Jeg er 23 år og går første året på logistikk i Hæren, før jeg fra høsten av fortsetter ved Sjøkrigsskolen. Jeg har vært så heldig å få muligheten til å ta over rollen som sekretær i KAFOs kjernestyre.

Tidligere har jeg hatt rollen som avdelingstillitsvalgt som ansatt, hvor jeg fikk erfare hvor viktig arbeidet til BFO og tillitsvalgte er for personell i Forsvaret. Denne erfaringen har gitt meg et sterkt ønske om å bidra videre gjennom KAFO og arbeidet for kadettene.

Som sekretær er mitt mål å gjøre det administrative arbeidet i KAFO så enkelt og forståelig som mulig. Jeg ønsker å bidra til at lokalstyrene bruker minst mulig tid på papirarbeid, og mest mulig tid på å være tilgjengelige for kadettene ved skolene.

Jeg har meget godt inntrykk av lokalstyrene, og har stor tro på at vi sammen kan utvikle KAFO til å være synlig, tilgjengelig og relevant for kadetter i hele landet. Jeg ser frem til året som kommer, og håper både kadetter og tillitsvalgte tar kontakt dersom det er noe de ønsker å diskutere. Gode innspill og tilbakemeldinger er avgjørende for at vi skal kunne representere kadettene på best mulig måte! ■

MARITIME PARTNER

Maritime Partner is a globally recognized leader in the design and supply of high-performance workboats, fast rescue boats, patrol vessels, and daughter craft. For over three decades, we have improved safety at sea through innovation and reliability, with vessels built to handle the toughest conditions in both coastal and offshore operations.

Maritime Partner is a trusted supplier to the offshore, maritime, and defense sectors. Our models range from 5 to 25 meters in length and include renowned brands such as Alusafe, Seabear/Sjøbjørn and Weedo.

38
SJØBJØRN

MARITIME PARTNER

**2300 BOATS DELIVERED
BUILT TO LAST
BUILT TO PERFORM
BUILT FOR YOU**

MARITIME PARTNER SJØBJØRN RANGE - DESIGNED, DEVELOPED AND ASSEMBLED IN NORWAY

25
SJØBJØRN

38
SJØBJØRN

43
SJØBJØRN

60
SJØBJØRN

71
SJØBJØRN

Hva vi skylder dem som stiller opp

Min forrige spalte om unnskyldningene vi bruker for å slippe nærkamptrening fikk reaksjoner. Flere pekte på at det blir for ensidig med argumentet «det er for farlig» uten å nevne hva som faktisk skjer dersom skaden inntreffer.

»

Andreas Lødøen
NK BATALJON/STABSSJEF I
SANITETSBATALJONEN, TIDLIGERE
FAGANSVARLIG FOR
NÆRKAMP I FORSVARET

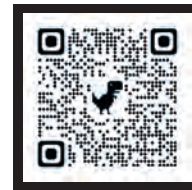
Lødøen (30) er en av få mesterinstruktører i nærkamp. Han har tidligere vært på landslaget i Mixed Martial Arts (MMA) og har i tillegg konkurrert i bryting, thaiboksing og brasiliansk jiu-jitsu.

Vi har et asymmetrisk forhold mellom hva vi krever av personellet og hva vi tilbyr i retur, mener Andreas Lødøen. På bildet ser vi befal fra Hans Majestet Kongens Garde på Huseby leir som trener nærkamp (Foto: Isak Fjeld Rasmussen/Forsvaret).

BFO befaler
Andreas Lødøen
og Olav Tufte gjestet
vår podkast nylig.
Hør her!

«Forsvaret er den eneste yrkesgruppen i Norge der maktbruk er en enda mer sentral del av oppgaven enn for politiet.»

I forrige utgave skrev jeg om unnskyldningene vi bruker for å slippe nærkamptraining. Tre fikk gjennomgå: «jeg bare skyter», «jeg har ikke tid», og «det er for farlig». Konklusjonen var at ingen av dem holder vann.

Artikkelen fikk reaksjoner. Det er et sunt tegn – en spalte som ikke får respons har liten verdi. Men flere av tilbakemeldingene pekte på det samme: Det blir for ensidig å skrive om at soldater og offiserer bruker «det er for farlig» som unnskyldning, uten å nevne hva som faktisk skjer dersom skaden inntreffer på matta.

Det er jeg enig i. For tilsatte i Forsvaret henger yrkesskadedekningen ikke med på de aktivitetene vi pålegger dem å gjennomføre. Politiet fikk på plass en egen særordning i politiloven 1. september 2022 – administrert av Statens pensjonskasse – som gir full erstatning for skader under pålagt operativ trening.¹ Et tilsvarende forslag for Forsvarets personell har ligget på Forsvarsdepartementets bord siden 2022, uten å bli vedtatt.² Selv om jeg fortsatt mener at de tre

unnskyldningene ikke holder vann, må jeg være ærlig på at jeg i forrige artikkel pekte fingeren utelukkende mot soldaten og offiseren. Det er ikke hele bildet.

Når vi ber folk ta en kontrollert risiko for felleskapets beste, har systemet et ansvar i retur: å fange dem opp hvis ulykken først skulle skje. Det er der vi i dag svikter. Forrige artikkel handlet om hva soldaten skylder profesjonen. Denne handler om hva profesjonen skylder soldaten.

TO TYPER RISIKO

Når vi snakker om risiko i nærkamptraining, snakker vi nesten alltid om én ting: skaderisikoen i øyeblikket. Skal vi sparre i dag? Hvor hardt? Hva sier ORM-en? Det er helt nødvendige vurderinger å ta.

Men det finnes en annen risiko vi snakker for lite om. Det er den institusjonelle risikoen – det vil si hva som faktisk skjer med soldaten, økonomien og familien dersom ulykken først er ute.

I forrige utgave tok jeg bare opp den første. Jeg argumenterte for at risikoen ved å trene nærkamp er håndterbar med godt instruert progresjon, og at den reelle faren ikke er blåmerker på matta, men å møte en stridssituasjon uten ferdigheter. Det står jeg ved. Men jeg gikk forbi det punktet som flere lesere har pekt på, nemlig at den enkelte soldat ikke bare bærer den fysiske risikoen i treningsøyeblikket. Hen bærer også den juridisk-økonomiske risikoen i etterkant.

For en fast tilsatt i Forsvaret betyr dette i praksis at hvis du blir varig skadet under pålagt nærkamptraining – uten at noe ekstraordinært skjedde, altså bare gjennom en helt vanlig nedtakning som gikk galt – er du i reell fare for å få avslag på yrkesskaderstatning. Begrunnelsen vil typisk være at slike type skader er «påregnelige» når man trener på maktbruk, og dermed ikke kvalifiserer som arbeidsulykke etter yrkesskedeforsikringsloven. Du kan ha gjort alt riktig, instruktøren kan ha gjort alt riktig, og likevel sitter du igjen med regningen.

Dette er ingen hypotetisk problemstilling. Sommeren 2025 fortalte korporal Lars Fauske i Panserbataljonen til NRK at han brakk ankelen under et nærkampkurs der han skulle utdannes til instruktør for vernepliktige. Skaden ble ikke godkjent som yrkesskade, og konsekvensen ble at han valgte å slutte i Forsvaret. Ikke fordi skaden ødela kroppen for tjeneste, men fordi systemet ikke fanget ham opp. Det er nettopp denne mekanismen som er den virkelige faren: ikke at folk ikke vil trene, men at de gode folkene vi trenger trekker seg unna fordi prisen er for høy hvis det går galt.

Min påstand er at vi har et asymmetrisk forhold mellom hva vi krever av personellet og hva vi tilbyr i retur. Vi pålegger trening på maktbruk, vi forventer at folk møter og presser seg, og vi bygger en kultur der det å holde seg unna matta oppfattes som å skulke. Samtidig sier det juridiske rammeverket i etterkant at «dette var jo påregnelig». Der har vi en intern motsigelse: enten er nærkamptraining en høyrisikoaktivitet som krever særskilt vern, eller så er den så håndterbar at det er rimelig å forvente skader uten kompensasjon. Begge deler kan ikke være sant samtidig. Det er

¹ Justis- og beredskapsdepartementet, «Ny erstatningsordning for politifolk som skades under trening», 12. august 2022, <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-erstatningsordning-for-politifolk-som-skades-under-trening/id2924137>.

² Grete Thorsby, «Manglende erstatningsordninger for skader under pålagt trening og øving», Befalets Fellesorganisasjon, 27. november 2024, <https://bfo.no/siste-nytt/nyheter/manglende-erstatningsordninger-for-skader-under-palagt-trening>.

³ Malin Straumsnes mfl., Blei skadd under nærkamp-kurs på jobb: Blir ikkje rekna som yrkesskade, 7. juli 2025, https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/brekte-beinet-under-naerkamp-kurs-i-forsvaret_-blir-ikkje-godkjent-som-yrkesskade-1.17458380.

Vi er mest effektive om både soldaten og systemet holder sin del av avtalen, skriver Andreas Lødøen. Her ser vi soldater som gjennomfører instruktørkurs for nærkamp på Madla (Foto: Nora Elisabeth Madell/ Forsvaret).

nettopp denne motsigelsen Politiet ryddet opp i for snart fire år siden.

POLITIET VISTE VEI

I 2018 begynte Politiets Fellesforbund et systematisk arbeid mot politiske beslutningstakere for å få på plass en bedre yrkesskadedekning. Bakgrunnen var enkel: politifolk som ble skadet under pålagt operativ trening – arrestasjonsteknikk, skytetrening, scenariotrening – fikk gjentatte ganger avslag fra NAV og Statens pensjonskasse. Begrunnelsen var den samme hver gang. Når man trener på maktbruk, er ikke skader uventet. Dermed faller skaden utenfor arbeidsulykke-begrepet i yrkesskadedeforsikringsloven, og dermed faller du som ansatt utenfor erstatningsordningen.

Etter fire års arbeid lyktes de. 1. september 2022 trådte en ny særordning i kraft, hjemlet i en egen

bestemmelse i politiloven. Ordningen gir politiansatte rett til full erstatning for skader som skyldes pålagt organisert trening på politioperative oppgaver – også når skadene ikke faller inn under det klassiske arbeidsulykkebegrepet. Erstatningen utmåles som om skaden var en yrkesskade etter yrkesskadedeforsikringsloven. Med andre ord: Du blir behandlet som om du hadde fått en «vanlig» yrkesskade, selv om skaden i juridisk forstand ikke kvalifiserer.

Det interessante her er ikke først og fremst det politiske håndverket. Det interessante er begrunnelsen staten selv ga for endringen.

Justis- og beredskapsdepartementet skrev, da forslaget ble sendt på høring, at politiet har oppgaver som krever maktanvendelse, at de som deltar under slik trening er risikoutsatt, og at flere ansatte hadde opplevd å få skader under trening som ikke ble godkjent som yrkesskade etter dagens regelverk. »

Illustrasjon er laget med KI

Departementet pekte også på en risiko som er verdt å merke seg for vår diskusjon: at uten en tilpasset ordning, ville politiansatte kunne komme til å vegre seg mot å øve realistisk på de tøffeste scenarioene. Manglende øving ville redusert politiets kapasitet og evne til å løse samfunnsoppdraget.

Les den siste setningen én gang til og bytt ut «politiet» med «Forsvaret». Argumentet står helt likt.

Det er her saken blir prinsipielt vanskelig å vri seg unna. Staten har, gjennom denne lovendringen, eksplisitt anerkjent tre ting:

For det første at det finnes yrkesgrupper hvor pålagt trening på maktbruk er en kjerneoppgave. For det andre at det generelle arbeidsulykkebegrepet ikke fanger opp realiteten i denne typen trening. For det tredje at konsekvensen av å la dette hullet stå åpent ikke bare er urettferdig overfor den enkelte, men direkte skadelig for samfunnsoppdraget – fordi det leder til at de ansatte begynner å trene mindre realistisk for å beskytte seg selv.

Forsvaret er den eneste yrkesgruppen i Norge der maktbruk er en enda mer sentral del av oppgaven

enn for politiet. Vi trener mer av det, og vi trener på et bredere register, fra arrestasjonsteknikk og kontroll til fullskala nærkamp. Likevel står tilsatte i Forsvaret igjen uten den særordningen politiet har hatt siden 2022. Dette er ikke et faglig spørsmål lenger. Prinsippet er avklart og presedensen er etablert. Det som gjenstår er å overføre løsningen til en sektor der behovet er enda tydeligere.

HVA SOM MÅ TIL

Det enkleste først: forslaget finnes allerede. Forsvarsstaben utarbeidet i 2022 et utkast til en ny bestemmelse i forsvarsloven § 71, i hovedsak modellert etter politilovens særordning. Den vil sikre fast tilsatte og andre som utfører tjeneste i Forsvaret full erstatning for skader som skyldes pålagt trening og øving, og som ikke fanges opp av yrkesskadeforsikringsloven. Bestemmelsen er tenkt som et supplement, ikke en erstatning – den trer inn der den eksisterende loven ikke strekker til. Det er ingen ny ordning som skal finnes opp. Det er en eksisterende ordning som skal flyttes over.

«Vi kan ikke be soldater og offiserer om å avvise unnskyldningen 'det er for farlig' så lenge institusjonen selv hviler på den juridiske varianten av samme unnskyldning.»

Likevel har forslaget ligget på Forsvarsdepartementets bord siden 2022 uten å bli vedtatt. Det er nå snart fire år siden Forsvarsstaben selv mente det burde komme på plass. I mellomtiden trener vi videre, skader skjer, og enkeltpersoner faller mellom stolene.

Det er to ting som må til.

For det første en politisk avklaring. Lovforslaget må ut av departementet, gjennom høring og inn til Stortinget. Dette er ikke en faglig krevende sak – det handler om å gjøre det samme for Forsvaret som Stortinget enstemmig vedtok for politiet. Men politiske saker beveger seg sjelden uten et trykk utenfra. Politiets Fellesforbund jobbet i fire år med sin sak. De brukte konkrete historier fra medlemmer som hadde sittet igjen med regningen. De møtte stortingspolitikere ansikt til ansikt. De fikk media på laget. Det samme arbeidet må gjøres på vår side. BFO har stått sentralt som pådrivere og NOF følger opp. Som leser av denne spalten har du sannsynligvis også et fagforeningsmedlemskap, og du bør forvente at saken står høyt på agendaen til den foreningen du betaler kontingent til.

For det andre en kulturell justering. Selv når lovverket er på plass, vil det være forskjell på avdelinger som rapporterer skader korrekt og avdelinger som ikke gjør det. I dag er det dessverre fortsatt slik at skadeinnmelding kan oppleves som noe som «ødelegger» en avdeling – den ser dårligere ut i statistikken, sjefen får spørsmål, instruktøren blir syndebukk. Effekten er at skader underrapporteres. Det rammer både den enkelte som kanskje skal kreve erstatning senere, og fagmiljøet som mister verdifull data om hva som faktisk skjer på matta.

Hva kan du gjøre fra din stol? Det avhenger av hvor du sitter, men her er tre ting som er mulige:

1. Snakk med tillitsvalgt eller verneombud om saken og forsikre deg om at den står på sakskartet i avdelingen.
2. Hvis du selv har vært skadet under nærkamp-trening eller annen pålagt operativ trening, vurder å fortelle historien din. Anonymt eller åpent. Politiets gjennomslag kom da konkrete saker fikk ansikt og navn.
3. Som offiser med posisjon i staben eller departementet: hjelp oss. Saken er ikke kontroversiell lenger og den trenger noen som faktisk løfter den.

Vi har snakket om at unnskyldningene må bort.

Det gjelder også for systemet. «Det er komplisert», «vi venter på en helhetlig gjennomgang», «saken ligger til behandling» er institusjonelle versjoner av det samme jeg avviste i forrige artikkel. De ser fornuftige ut helt til man setter dem opp mot virkeligheten – at vi pålegger personellet en risiko vi ikke selv tar konsekvensen av.

NÅR DEN ENE SIDEN SVIKTER

I forrige utgave argumenterte jeg for at soldaten har en plikt overfor profesjonen. Denplikten består av å trene de ferdighetene profesjonen krever, også når det er ubehagelig, også når kalenderen er full, og også når det medfører en kontrollert risiko på matta. Det står jeg ved.

Men en plikt som bare går én vei, er ikke bærekraftig.

Vi er mest effektive om både soldaten og systemet holder sin del. Soldaten møter, presser seg, tar risikoen og bidrar til at avdelingen blir operativ. Systemet anerkjenner risikoen, regulerer den fornuftig, og fanger opp den enkelte når ulykken er ute. Når begge sider

holder sin del, fungerer maskineriet. Når den ene siden svikter, slutter den andre etter hvert å levere – ikke fordi viljen mangler, men fordi prisen blir for høy.

Det er nettopp her vi står nå. Personellet leverer fortsatt, men det er ikke utenkelig at folk har begynt å tenke litt på hva en alvorlig nærkampskade ville kostet dem hvis SPK skulle si nei. BFO anbefaler medlemmene å minimere skaderisiko inntil dekningen er på plass. Korporal Fauske valgte å gå over i sivil sektor. Det er prisen vi betaler nå.

Jeg vil derfor stå ved alt jeg skrev i forrige utgave – og legge til dette: Vi kan ikke be soldater og offiserer om å avvise unnskyldningen «det er for farlig» så lenge institusjonen selv hviler på den juridiske varianten av samme unnskyldning. «Det er for komplisert», «saken er til behandling», «vi må se det i sammenheng». Det holder ikke vann, det heller.

Brytepunktet er ikke bare det øyeblikket på matta hvor motstanderen gir seg. Det er også der systemet enten holder, eller svikter den som har gitt det alt. Den dagen Forsvaret får sin særordning på plass, vil vi for første gang kunne si til personellet med rak rygg: vi krever mye av dere, fordi profesjonen krever det – og vi har ryggen deres hvis det går galt.

Inntil da har vi en jobb å gjøre. ■

NB!

Les også hva BFO krever knyttet til bedre dekning ved yrkesskader her.

Når Norge skal bruke historiske beløp på forsvarsmateriell må det gi reel forsvarsevne.

Watchbird-saken: Da bøffen ble en rettslig risiko

Norge skal bruke historiske beløp på forsvar frem mot 2036. Regjeringen har lagt opp til en samlet prioritering på om lag 1850 milliarder kroner og en styrking på drøyt 600 milliarder kroner [1]. Stortinget har vedtatt en langtidsplan som blant annet omfatter nye fregatter, flere ubåter og styrket luftvern [2]. Da må ikke gjennomføringsevne reduseres til evnen til å få penger raskest mulig ut av konto. Forsvarsevne skapes først når penger blir til fungerende materiell, trente avdelinger, vedlikeholdbare systemer og reell operativ effekt.

Watchbird-saken viser hvorfor dette skillet er avgjørende. Saken handler ikke lenger bare om en bøff, et oppstartsselskap eller en feilslått prosess. Den handler om hva svak anskaffelsesstyring kan koste når offentlig prestisje gis for produkt, marked og kontraktsstatus er syretestet. Jeg har tidligere skrevet om Watchbird som en sak om marked, modenhet og ansvar [3]. Denne oppfølgingskronikken handler om hva som skjer når svak styring også får et rettslig etterspill.

SAKEN KORT FORTALT

Watchbird mottok 12,431 millioner kroner i offentlig støtte til CBRN-sensorutvikling gjennom en FoU-ordning [4]. Senere ble selskapet løftet i en annonsert anskaffelse til Ukraina på 100 millioner kroner [5]. Deretter ble prosessen stanset uten kontraktsinngåelse. Forsvaret har opplyst at det ikke ble inngått avtale med Watchbird, og at anskaffelsesløpet ble satt på pause mens produktets egenskaper, produksjonslinjer og prioriteringsgrunnlag ble vurdert på nytt [6].

Watchbird har siden reist krav mot Forsvarsdepartementet. Selskapet mener det har lidt et tap på rundt 74 millioner kroner, mens departementet bestrider at det forelå bindende kontrakt [7]. Det er ikke kronikkforfatterens oppgave å avgjøre den rettslige tvisten. Det er domstolenes oppgave. Men uansett om saken avvises, behandles videre eller ender i forlik, viser den noe viktig: offentlig flaggføring av umodne

prosjekter kan skape forventninger som i neste omgang blir juridisk og økonomisk risiko.

100 MILLIONER I MÅLESTOKK

100 millioner kroner kan høres lite ut i en langtidsplan på over 1600 milliarder. I et normalt driftsår er det likevel et høyst reelt beløp. Regjeringen foreslo i 2025 å styrke Heimevernet med 277 millioner kroner for blant annet å gi soldater fem treningsdager og befal syv treningsdager årlig [8]. En Watchbird-anskaffelse på 100 millioner kroner tilsvarer om lag 36 prosent av denne styrkingen.

Beløpet er også mer enn den norsk-britiske Black Hornet-donasjonen til Ukraina, som hadde en kostnad på inntil 90 millioner kroner og inkluderte systemer, reservedeler, transport og opplæring [9]. Det er dessuten om lag 40

prosent av en tidligere pakke på inntil 250 millioner kroner til vinterbekledning og utrustning for ukrainske styrker [10]. Poenget er ikke at tiltakene er direkte sammenlignbare. Poenget er at 100 millioner kroner alltid har en alternativ bruk.

Når slike beløp bindes til et produktspor som senere stanser og blir del av et rettslig etterspill, er kostnaden derfor ikke bare et tall i et budsjett. Den kan være trening som ikke gjennomføres, reservedeler som ikke kjøpes, ammunisjon som ikke skytes, eller modne Ukraina-donasjoner som ikke prioriteres. Alternativkostnaden er operativ.

SØKSMÅLET ER IKKE BARE ET ETTERSPILL

Søksmålet bør ikke behandles som en løserevet juridisk episode. Det er en konsekvens av det som skjedde før. Når ansvarlig myndighet løfter et produkt offentlig, beskriver det som en teknologisk nyvinning og knytter det til støtte til Ukraina, skapes det forventninger. Slike forventninger kan bli økonomiske. De kan bli juridiske. Og de kan bli politiske.

Det er nettopp derfor anskaffelsesstyring ikke er en administrativ detalj. Den er en del av forsvarsevnen. Hvis et produkt ikke er ferdig syretestet, skal det behandles som utvikling. Hvis det ikke er kontrahert, skal det ikke kommu-

«Det mest grunnleggende spørsmålet i Watchbird-saken er fortsatt: Hvem gjorde markedsanalysen?»

Beløpet som ble brukt på ansiktsmaskene til Watchbird er større enn den norsk-britiske Black Hornet-donasjonen til Ukraina, skriver Frank Tore Laugen. Her ser vi norske og ukrainske soldater på trening i Polen ved Camp Jomsborg (Foto: Arun Rethnam Haug/Forsvaret).

niseres som om leveransen er besluttet. Hvis markedet ikke er realitetsorientert, skal offentligheten ikke få inntrykk av at løsningen allerede er moden.

Det betyr ikke at det offentlige aldri skal ta risiko. Forsvarssektoren må ta risiko for å utvikle teknologi, støtte innovasjon og få raskere effekt. Men risiko må prises, eies og styres. I Watchbird-saken ser det ut til at risikoen ble løftet oppover da prosjektet skulle selges inn, men skjøvet nedover og utover da saken sprakk.

MARKEDSANALYSE ER ANSKAFFESENS SIKRING

Det mest grunnleggende spørsmålet i Watchbird-saken er fortsatt: Hvem gjorde markedsanalysen? Ikke som et konsulentprodukt på hundre sider, men som praktisk beslutningshygiene. Hvilket marked var produktet på vei inn i? Hvem leverer tilsvarende eller bedre løsninger allerede? Hvilke standarder må oppfylles? Hvilke alternativer finnes? Hvor høy er leverandørrisikoen? Og hva er realistisk vei fra idé til produksjon i skala?

Markedsanalyse fungerer som sikringen på et våpen: Den er ikke der for å hindre nødvendig handling, men for å hindre at systemet avfyres før retning, mål og risiko er avklart. Dette er ikke akademisk pynt. Det er økonomi- og virksomhetsstyring.

Dette trenger ikke gjøres komplisert. En SWOT-analyse er bare en systematisk sjekkliste over styrker, svakheter, muligheter og trusler. I Watchbird-saken ville en slik sjekklis-te raskt vist både en tydelig mulighet – behovet for lavterskel beskyttelse mot støv, røyk og forurensning i felt – og åpenbare svakheter: et ungt selskap, usikker produktmodenhet, krevende dokumentasjon, uklart produksjonsgrunnlag og høy avhengighet av offentlig legitimitet.

En rask sjekk mot Porters fem konkurransekrefter handler enkelt sagt om hvor tøft markedet er: hvem konkurrentene er, hvor vanskelig det er å komme inn, hvor sterke kundene og leverandørene er, og hvilke alternative produkter som finnes. For respiratorisk vern og CBRN-relaterte løsninger er dette ikke et tomt marked. Det er et etablert, globalt og regulert konkurransefelt med store aktører og milliarder av dollar i omsetning, høye inngangsbarrierer, krevende sertifisering og mange substitutter.

PESTEL er et annet enkelt kontrollspørsmål: hvilke politiske, økonomiske, samfunnsmessige, teknologiske, miljømessige og juridiske forhold påvirker prosjektet? I denne saken ville en slik vurdering blant annet pekt på regulatorisk risiko, sikkerhetspolitisk hastverk, teknologisk usikkerhet og etisk risiko dersom produkter prøves ut i felt før beskyttelse-effekt er tilstrekkelig dokumentert. Slike analyser er ikke ➤

PS!

Forsvarsdepartementet er blitt forelagt denne kronikken. De ønsket ikke å svare på innholdet.

til for å imponere. De er til for å hindre at ønsketenkning blir styring.

NÅR OFFENTLIGE TAP IKKE GIR KONKURS

I privat sektor er det kort vei fra svak markedsanalyse til tap, illikviditet og i siste instans konkurs. Feilinvesteringer straffes fordi kapitalen har en eier, kreditorer stiller krav, og markedet trekker seg unna.

I offentlig sektor er disiplinen svakere. Når en satsing feiler, bæres regningen ofte av fellesskapet, mens beslutningstakerne sjelden møter samme økonomiske konsekvens. Økonomer beskriver dette som myke budsjettskranker: tap kan sosialiseres, mens ansvar pulveriseres. Nettopp derfor må kravene til markedsanalyse, modenhetvurdering og alternativkostnad være strengere når pengene er offentlige, ikke svakere.

HVEM HADDE FINGEREN PÅ SIKRINGEN?

Watchbird-saken kan ikke reduseres til om en forsker, rådgiver eller leverandør burde sagt noe annerledes. Faglige råd er viktige, men de er ikke det samme som beslutninger. Det avgjørende styrings spørsmålet er hvem som hadde fingeren på sikringen – og hvem som faktisk hadde myndighet til å rope stans.

Hvem hadde ansvar for å si at dette fortsatt var et interessant utviklingsspør, men ikke modent nok til offentlig flaggføring? Hvem vurderte om produktet tålte sammenligning med eksisterende alternativer? Hvem vurderte om kommunikasjonen kunne skape forventninger om en bindende avtale? Hvem eide risikoen for at en stanset prosess kunne bli et rettslig krav?

I en fragmentert beslutningskjede er det lett at alle har litt ansvar, men ingen har hele ansvaret. Det er slik modenhetvurdering blir ingenmannsland. Det er også slik dårlige anskaffelser oppstår.

HVA BØR LÆRES FØR MILLIARDENE BRUKES?

Watchbird-saken bør ikke ende som en mediasak eller en rettsak alene. Den bør behandles som en læringssak før forsvarsmilliardene skal omsettes i tjenester og materiell.

Første lærdom er at det må skilles tydeligere mellom idé, prototype, testet løsning og anskaffelsesklar kapasitet. Et utviklingsspør skal kunne støttes, men det skal ikke omtales som en moden leveranse før dokumentasjonen bærer det.

Andre lærdom er at offentlig kommunikasjon må forankres i kontraktsstatus. Hvis det ikke foreligger en bindende avtale, må språket reflektere det. Høy flaggføring kan skape forventninger som senere blir juridisk risiko.

Tredje lærdom er at markedsanalyse må være en obligatorisk sikring og et definert stoppunkt. Før et produkt løftes politisk eller offentlig, må ansvarlig myndighet kunne vise hvilke alternativer som finnes, hvilke standarder som er oppfylt, hvilken leverandørrisiko som foreligger og hvorfor nettopp dette produktet er bedre enn hyllevarer eller etablerte løsninger.

Fjerde lærdom er at kompetanse må ligge der beslutningene tas. Det holder ikke at systemet har fagmiljøer et sted i periferien. De som tar beslutningene må forstå marked, kontrakt, teknologi, leverandørrisiko og alternativkostnad godt nok til å stille de ubehagelige spørsmålene før saken blir prestisje.

PRISEN FOR IKKE Å GJØRE GRUNNARBEIDET

Watchbird-saken bør derfor ikke forstås som et særtilfelle om et oppstartsselskap som prøvde å gripe en mulighet. Selskapene vil alltid forsøke å gripe muligheter. Det er markedets natur.

Spørsmålet er om ansvarlig myndighet gjorde den jobben private investorer, industrielle partnere og profesjonelle anskaffelsesmiljøer normalt må gjøre før de setter egne penger i spill. Hvis svaret er nei, er det rettslige etterspillet ikke bare en juridisk episode. Det er prisen for å ikke gjøre grunnarbeidet.

Når Norge skal bruke historiske beløp på forsvarsmateriell, må ikke målet være å få pengene raskest mulig ut av kontoen. Målet må være at midlene blir til reell forsvarsevne. Det krever mer enn politisk vilje. Det krever aktiv økonomi- og virksomhetsstyring, kompetanse og mot til å ta fingeren av avtrekkeren før en b(l)øff blir et anskaffelsesmessig vådeskudd. ■

Kilder og sluttnoter

1. NRK: «Nytt luftvern og brigade forsinket: – Uhyre skeptisk.»
2. Stortinget: Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036.
3. Tidligere Stratagem-kronikk: «B(L)øff-anskaffelsen: Når ønsketenkning går foran marked, modenhet og ansvar.»
4. Prop. 146 S (2024–2025), rettbrev 23. mai 2025: Watchbird AS oppført med 12,431 millioner kroner under enkeltstående tilskudd.
5. Forsvarsdepartementet: «100 millioner kroner til beskyttelsesutstyr til Ukraina» (18. august 2025).
6. Forsvaret: «Fakta om Watchbird-saken», om stanset prosess og at det ikke var inngått avtale.
7. VG/Teknisk Ukeblad/Forsvarets forum: Watchbird saksøker Forsvarsdepartementet og krever rundt 74 millioner kroner; partene er uenige om det forelå formell avtale.
8. Forsvaret: «Dette foreslår regjeringa for Forsvaret neste år» (statsbudsjett 2025), om styrking av Heimevernet med 277 millioner kroner.
9. Forsvarsdepartementet: «Kjøper norsk-utviklet drone til Ukraina» (24. august 2022), Black Hornet-pakke på inntil 90 millioner kroner.
10. Forsvarsdepartementet: «Regjeringen vil gi 3 milliarder kroner i militær støtte til Ukraina» (30. september 2022), vinterbekledning og utrustning for inntil 250 millioner kroner.

Nordea

Medlemstilbud på billån fra Nordea

Som medlem av BFO får du et av
Norges beste billån, med rente fra 6,35 %

Søk lån til bil, MC og caravan på
nordea.no/billån

Priseksempel: Eff. rente 8,16 % kr 150.000 o/5 år.
Etableringsgebyr kr 2.200 kost. 31.937 tot. kr 181.937

OFFISERSQUIZEN

Perfekt for samhold og moro, enten på vakt, i kasernen eller hjemme.
Offisersbladet og Quizgutta presenterer stolt et nytt fast punkt i bladet.

LETT

Quiz-rekrutt

- 1: Hvilket bilmerke er kjent for modeller som Admiral, Ampera og Ascona?
- 2: Hva heter den yngste lillesøsteren til Bart Simpson?
- 3: Hvilken kokk kaller seg «The Naked Chef»?
- 4: Hvilket firma lager kampflyet F-35?
- 5: Er Sydpolen i Arktis eller Antarktis?

Ansvarlige Quizmastere:

Alexander Kruse Berg
og Magnus Rebbestad

KONTAKT:

hei@quizgutta.no
www.quizgutta.no

*Bli med på
utfordringen!*

Følg Quizgutta på:

- facebook.com/quizgutta
- x.com/quizgutta
- instagram.com/quizgutta
- Quizgutta

MIDDELS

Quiz-major

- 1: I hvilken stat i USA heter den største byen Baltimore?
- 2: I hvilket land ligger slagstedet Waterloo?
- 3: Hvilke fire nasjoner har flest titler i VM i fotball for herrer?
- 4: Hvem var verdensmester i sjakk fra 1985 til 2000?
- 5: Hvem hadde i 1990 en stor hit med sangen «U Can't Touch This»?

VANSKELIG

Quiz-general

- 1: Hva heter vognen som brukes i travsport?
- 2: I hvilket band er Robert Smith frontfigur?
- 3: Hvilket høydedrag ligger der Jordan, Syria, Libanon og Israel møtes?
- 4: Hva heter havstrømmen i Atlanterhavet som går mellom Portugal og Kapp Verde?
- 5: Hvor mange ryttere er det på banen for hvert lag i polo?

Italiensk mat

- 1:** Hvilket begrep, som betyr «til tannen» på italiensk, brukes for å beskrive at pastaen er kokt til den er fast, men ikke hard?
- 2:** Hva heter den populære italienske melkebaserte iskremen, som også lages og selges mange steder i Norge?
- 3:** Hva heter den søte og smakfulle plommetomattypen som skal brukes for å lage en autentisk napolitansk pizza?
- 4:** Hva heter pastatypen som består av to pastaplater lagt over hverandre med fyll imellom?
- 5:** Hvilken type fløte skal det brukes i en pasta carbonara?

Geografiske ytterpunkter

- 1:** Hva heter Europas (og verdens) nordligste hovedstad?
- 2:** I hvilken kommune ligger Norges geografiske midtpunkt?
- 3:** Hvilken by ligger lengst sør? Lillesand, Flekkefjord, Arendal, Mandal, Grimstad eller Kristiansand?
- 4:** Hva heter den sørligste hovedstaden i verden?
- 5:** Hvilket år nådde Roald Amundsens ekspedisjon jordens sørligste punkt (Sydpolen) som de første i verden?

Bildequiz: Hvilken logo?

Fasit Geografiske ytterpunkter
 1: Reykjavik (Island)
 2: Steinkjer kommune, Trøndelag
 3: Mandal
 4: Wellington, New Zealand
 5: 1911 (14. desember)

Fasit Bildequiz
 1: Maserati
 2: Chicago Bulls
 3: Dr Pepper
 4: Yamaha
 5: Toy Story

Fasit Italiensk mat
 1: Al dente
 2: Gelato
 3: San Marzano-tomat
 4: Raviole
 5: Det skal ikke være fløte i en carbonara

Fasit Quiz-general
 1: Sulky
 2: The Cure
 3: Golan
 4: Kanarinstømmen
 5: 4

Fasit Quiz-major
 1: Maryland
 2: Belgia
 3: Brasil, Tyskland, Italia
 4: Garri Kasparov
 5: MC Hammer

Fasit Quiz-rekritt
 1: Opel
 2: Magge
 3: Jamie Oliver
 4: Lockheed Martin
 5: Antarktis

Fasit

Agent 007 og operasjon syltetøyglass

Mens husbonden leker James Bond i en museumsverdig kontorbrakke, kjemper jeg mitt livs kamp mot en kranglete rygg, en blodig hund og et uopnåelig syltetøyglass på nederste hylle.

AV GUNHILD KJERSTAD, FORSVARETS PERSONELL- OG VERNEPLIKTSSENTER (FPVS) PÅ HAMAR

Kjerstad jobber i en 60 prosent stilling som følge kranglete magesykdom (IBS). Fra hjemmekontoret og domenet «Hobbyskribenten.com» har hun som mål å skrive så upolert at folk faktisk får lyst til å lese det. Misjonen er enkel: mindre tåkeprat – mer hverdagsfjas.

Ti dager og ti netter. I Forsvarets målestokk er det knapt en kaffepause, men for oss er det personlig rekord i fravær. Vi er langt mindre vant til separasjon enn de fleste andre forsvarsfamilier – og det merkes i hele huset.

Hjemmefrontens unntakstilstand startet idet jeg vinket farvel på stasjonen og prøvde å roe ned en utrøstelig pappagutt. Arvingen reagerte med vantro da han skjønnte at pappa ikke alltid kunne svare på mobilen. «Hemmelig oppdrag sånn som James Bond? Javel, hvorfor sa du ikke det med en gang?»

Sammenligningen fikk meg til å lure på hva vår egen agent 007 egentlig drev med. Men i stedet for smoking og kasinoer satt han sannsynligvis i en lurvete kontorbrakke fra 1942, omgitt av retrorutete gardiner og en eim av gammel Teddy og Petterøe's som hadde klort seg fast i veggene siden krigen.

ET LAG I UBALANSE

Mens husbonden beundret nitten-toogfjor-estetikken i en av Forsvarets museumsverdige bygninger, utførte mitt 46 år gamle skrog et uventet bakholdsangrep. Jeg er det man kaller en erfaren kroniker: Den «heldige» vinneren av både «tullerygg» og «tulletarmer». Tulleryggen skyldes en artrose som gjør ryggsøylen like fleksibel som en vrang oberst på en dårlig dag. Tulletarmene er en lunefull IBS som gjør at jeg gladelig ville byttet bort både sjelens evige hvile og min siste rull med dopapir for å kunne fordøye en helt vanlig brødslike med gulost.

Min umiddelbare tanke var: *Ikke nå!* Som deltidsansatt med stadig krympende stillingsprosent vet jeg altfor godt hvor avhengig jeg er av at alt spiller på lag.

Etter nitidig planlegging av en familiekabal styrt av et midtparti med en dagsform mer uforutsigbar enn en gjennomsnittlig HV-øvelse, merket jeg svetten pipele på overleppa. Å håndtere to lidelser samtidig er som å løse en ligning med to ukjente. Som selvdiagnostisert dyskalkuliker føles det som å programmere en 80-talls mikrobølgeovn etter en dårlig, finsk bruksanvisning mens noen roper deg i øret.

LOGISTIKKEN PÅ HJEMMEBANE

I rollen som logistikkjef med midlertidig eneansvar og en rygg som har gitt opp, er det ikke de langvarige konsekvensene som skremmer. Det er de små hverdagsbagatellene som plutselig eskaleres til nasjonale kriser. Hvor vanskelig er det å rekke en utviklingsamtale på skolen samtidig som egen logistikk-kjede (ryggen) krever akutt vedlikehold? Svaret er: Ganske vanskelig. Hjemmefrontens behov for behandling måtte vike for guttungens utdanning, og snart befant jeg meg i en skvis der jeg knapt klarte å brette meg inn i bilen for å hente på SFO.

Samtidig som agent 007 opererte i det skjulte, sørget vår overivrige setter for at jeg fikk mitt eget «blodbad» på hjemmebane. Hun kom deisende ut av et kratt med rødflammet pels og en nese som krevde langt mer enn vanlig førstehjelp. Dermed bar det rett til veterinæren for å få sydd hardangersøm over halve snuta, mens min egen rygg i kulissene oppførte seg mer dramatisk enn forrige onsdags værmelding i Finnmark.

Tilbake i heimen møtte jeg overmakten: et syltetøyglass på nederste hylle. Det var like utilgjengelig som om det befant seg i en annen tidssone. Siden ryggen nektet å bøye seg, og guttungen nektet å motta ordre, ble menyen diktert av hva som fantes i håndgripelig hofte høyde. Vi levde på knekkebrød og Fjordland, mens jeg kastet lengselsfulle blikk ned mot

«Noen ganger er det bedre å tåle et tårn av skitten oppvask og kjedelige middager enn å risikere full krig på hjemmebane.»

syltetøyet og nabopakken med pasta. Det var offisielt: Inventaret hadde vunnet. Jeg levde som en gråhegre – alt ble inntatt stående på stive bein.

OPPVASKEN FIKK STÅ

Samtidig skjøt guttungen i været som ugress på en økologisk åker. Midt i kaoset trengte han både nye sko og ny turbukse – kanskje en bivirkning av det mentale vokserykket han har fått som familiens eneste intakte ryggøyle. Oppvaskmaskinens nederste skuff ble uoppnåelig territorium, og oppvasken ble stablet i høyden helt til tårnet krevde en ingeniørutdannelse for å holde seg oppe. Å outsource jobben til arvingen ville utløst så massive krigserklæringer at jeg konkluderte: Oppvasken får heller stå som et monument over en – tross alt – intakt husfred.

Nå er endelig unntakstilstanden over – i det minste frem til en overivrig sjef finner ut at min uunnvær-

lige husbond må ut på nok en «utflukt» i uspesifisert territorium. Mellom ryggsvikt, turbukse-shopping og diplomatiske kriser ved kjøkkenbenken har jeg lært min viktigste lekse: Noen ganger er det bedre å tåle et tårn av skitten oppvask og kjedelige middager enn å risikere full krig på hjemmebane.

HUSET STÅR ENNÅ

Idet husbonden ramler inn døra med en eim av diesel og tåfis fra en hel bataljon, møter han Hjemmefrontens øverstkommanderende med en stum pekefinger mot nederste kjøkkenhylle. Han bøyer seg ned som i en velsignelse, fisker opp glasset fra dypet og skrur av lokket med et lett klikk. Seieren er vår. Huset står ennå, og syltetøyglasset har endelig møtt sin overmann. Agent 007 er kanskje operativ i felt, men her hjemme er han først og fremst en glorifisert boksåpner. Velkommen hjem til hverdagshelten. ■

Sikkerhetssenteret Rørvik

DEKKSOFFISER / MASKINOFFISER

**UTGÅTT SERTIFIKAT ELLER BEHOV FOR Å FORNYING?
(D1-D5/M1-M4)**

Hos oss kan du gjennomføre alle kursene du trenger i løpet av 14-dager med e-læring. Med Norges råeste simulator er re-treningen blitt en lek.

Ta kontakt:
post@ssras.no
74 39 22 22

SSR - Trening som sikrer liv og verdier
Les mer om oss på ssras.no

